

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2016/801 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**от 11 май 2016 година****относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“****(преработен текст)**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 79, параграф 2, букви а) и б) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Директиви 2004/114/ЕО ⁽⁴⁾ и 2005/71/ЕО на Съвета ⁽⁵⁾ трябва да претърпят няколко изменения. С оглед постигане на яснота посочените директиви следва да бъдат преработени.
- (2) Настоящата директива следва да отговори на установената в докладите за прилагането на директиви 2004/114/ЕО и 2005/71/ЕО нужда да бъдат отстранени констатираните слабости, да се осигурят повишена прозрачност и правна сигурност и да се предложи съгласувана правна рамка за различните категории граждани на трети държави, идващи в Съюза. Поради това с нея следва да се опростят и рационализират съществуващите разпоредби за тези категории в само един инструмент. Въпреки разликите между категориите, обхванати от настоящата директива, те също така споделят редица характеристики, което прави възможно уреждането им с обща правна рамка на равнището на Съюза.
- (3) Настоящата директива следва да допринесе за постигането на целта на Стокхолмската програма за сближаване на националното законодателство за условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави. Имиграцията от държави извън Съюза е един от източниците на висококвалифицирани хора, като все по-търсени са по-специално студентите и научните работници. Те играят важна роля във формирането на основния ресурс на Съюза — човешкия капитал, и за осигуряване на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, и следователно допринасят за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“.
- (4) В докладите за прилагането на директиви 2004/114/ЕО и 2005/71/ЕО бяха посочени някои недостатъци, които се отнасят основно до условията за прием, правата, процесуалните гаранции, достъпа на студенти до пазара на труда по време на следването им и разпоредбите за мобилност в рамките на Съюза. Беше отчетена и необходимост от конкретни подобрения по отношение на незадължителните категории граждани на трети държави. Провелите се впоследствие по-широки консултации откритиха също така необходимостта от по-добри възможности за търсене на работа от научните работници и студентите и от по-добра защита на лицата, работещи като „au pair“, които не са обхванати от директиви 2004/114/ЕО и 2005/71/ЕО.

⁽¹⁾ ОВ С 341, 21.11.2013 г., стр. 50.

⁽²⁾ ОВ С 114, 15.4.2014 г., стр. 42.

⁽³⁾ Позиция на Европейския парламент от 25 февруари 2014 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и позиция на Съвета на първо четене от 10 март 2016 г. (все още непубликувана в Официален вестник).

⁽⁴⁾ Директива 2004/114/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 г. относно условията за прием на граждани на трети страни с цел образование, ученически обмен, безвъзмездно обучение или доброволческа дейност (ОВ L 375, 23.12.2004 г., стр. 12).

⁽⁵⁾ Директива 2005/71/ЕО на Съвета от 12 октомври 2005 г. относно специфична процедура за прием на граждани от трети страни за целите на провеждане на научноизследователска дейност (ОВ L 289, 3.11.2005 г., стр. 15).

- (5) С цел постепенното създаване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие Договорът за функционирането на европейския съюз (ДФЕС) предвижда приемането на мерки в областта на убежището, имиграцията и защитата на правата на гражданите на трети държави.
- (6) Настоящата директива следва също така да има за цел насърчаването на контактите между хората и на мобилността, предвид важното им значение като елементи на външната политика на Съюза, по-специално спрямо страните от европейската политика за съседство или стратегическите партньори на Съюза. Тя следва да даде възможност за по-добър принос към Глобалния подход към миграцията и мобилността и неговите партньорства за мобилност, които предоставят конкретна рамка за диалог и сътрудничество между държавите членки и трети държави, включително за улесняването и организирането на законната миграция.
- (7) Миграцията, свързана с целите, установени в настоящата директива, следва да насърчава създаването и придобиването на знания и умения. Тя представлява взаимно обогатяване за съответните мигранти, техните държави на произход и съответната държава членка, като същевременно укрепва културните връзки и засилва културното многообразие.
- (8) Настоящата директива следва да допринесе за привлекателността на Съюза като място за научни изследвания и иновации и да спомогне за заемането на по-предна позиция от негова страна в световното съревноваване за привличане на таланти, и по този начин следва да доведе до повишаване на общата конкурентоспособност и темп на растеж на Съюза, като същевременно създава работни места, които имат по-голям принос за растежа на БВП. Отварянето на Съюза за граждани на трети държави, които могат да бъдат приети с цел провеждане на научни изследвания, също е част от водещата инициатива „Съюз за иновации“. Създаването на отворен трудов пазар за научните работници от Съюза и от трети държави бе също така утвърдено като една от ключовите цели на Европейското научноизследователско пространство — единно пространство, в което се движат свободно научни работници, научни знания и технологии.
- (9) Приемът на граждани на трети държави, кандидатстващи с цел провеждането на научноизследователска дейност, е удачно да бъде улеснен посредством процедура за прием, която не зависи от правоотношенията с приемащата научноизследователска организация, както и чрез премахването на изискването за разрешение за работа в допълнение към издадено вече разрешение. Тази процедура следва да се основава на сътрудничество между научноизследователски организации и имиграционните органи в държавите членки. Тя следва да предоставя на първите ключова роля в процедурата за прием с оглед на улесняване и ускоряване на влизането в Съюза на граждани на трети държави, кандидатстващи с цел провеждането на научноизследователска дейност, като същевременно се запазват правомощията на държавите членки по отношение на имиграционната политика. Научноизследователските организации, които държавите членки следва да могат да одобряват предварително, следва да имат възможност да сключат споразумение за прием или договор с гражданин на трета държава за целите на провеждането на научноизследователска дейност. Държавите членки следва да издават разрешение въз основа на това споразумение за прием или договор, ако са изпълнени условията за влизане и пребиваване.
- (10) Тъй като усилията, които трябва да се положат за постигане на целта за инвестиране на 3 % от БВП в научни изследвания, засягат предимно частния сектор, този сектор следва да се насърчава, когато е уместно, да назначава повече научни работници през идните години.
- (11) С цел Съюзът да стане по-привлекателен за граждани на трети държави, желаещи да провеждат научноизследователска дейност в него, членовете на техните семейства по смисъла на Директива 2003/86/ЕО на Съвета⁽¹⁾ следва да могат да ги придружават и да се възползват от разпоредбите за мобилност в рамките на Съюза. Тези членове на семейството следва да имат достъп до пазара на труда в първата държава членка, а в случай на дългосрочна мобилност — във втората държава членка, освен при изключителни обстоятелства, като например особено високи равнища на безработица, като държавите членки следва да запазят възможността да приложат тест, в рамките на период, не по-дълъг от 12 месеца, с който да бъде доказано, че работното място не може да бъде заето в рамките на националния пазар на труда. С изключение на дерогациите, предвидени в настоящата директива, всички разпоредби на Директива 2003/86/ЕО следва да се прилагат, включително основанията за отказ, отнемане или отказ за подновяване. Следователно следва да е възможно разрешението за пребиваване на членове на семейството да бъдат отнети или подновяването им да бъде отказано, ако разрешението на научния работник, когото придружават, изтече и те не се ползват с каквото и да било автономно право на пребиваване.
- (12) Когато това е целесъобразно, държавите членки следва да се насърчават да третираат кандидатите за докторска степен като научни работници за целите на настоящата директива.
- (13) Прилагането на настоящата директива не следва да насърчава „изтичането на мозъци“ от нови и развиващи се държави. В партньорство с държавите на произход следва да се вземат мерки, които да подпомогнат реинтеграцията на научните работници обратно в държавите им на произход, с цел да се установи цялостна миграционна политика.

⁽¹⁾ Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 г. относно правото на събиране на семейството (ОВ L 251, 3.10.2003 г., стр. 12).

- (14) С цел увеличаването на привлекателността на цяла Европа като център на световно равнище за провеждане на следване и стаж следва да се подобрят и опростят условията за влизане и пребиваване на желаещите да дойдат в Съюза за тези цели. Това съответства на целите на програмата за модернизирани системи за висше образование в Европа, особено в контекста на интернационализацията на европейското висше образование. Сближаването на съответното национално законодателство на държавите членки е част от това начинание. В този контекст и в съответствие със заключенията на Съвета относно модернизацията на висшето образование ⁽¹⁾ понятието „висше образование“ обхваща всички институции за висше образование, които могат да включват, *inter alia*, университети, университети за приложни науки, технологични институти, „grandes écoles“, бизнес училища, инженерни училища, университетски технологични институти, колежи за висше образование, професионални училища, политехнически училища и академии.
- (15) Разширяването и задълбочаването на процеса от Болоня, започнал със Съвместната декларация от Болоня на европейските министри на образованието от 19 юни 1999 г., доведе до по-сравними, съвместими и съгласувани системи за висше образование както в участващите държави, така и извън тях. Този резултат се дължи на подкрепата, която държавите членки оказаха на мобилността на студентите, и на това, че висшите училища я интегрираха в учебните си програми. Съществува необходимост това да бъде отразено посредством по-добри разпоредби за мобилност на студентите в рамките на Съюза. Една от целите на Декларацията от Болоня е европейското висше образование да стане привлекателно и конкурентоспособно. Процесът от Болоня доведе до създаването на Европейското пространство за висше образование. Неговата структура, състояща се от три цикъла с лесноразбираеми програми и образователни степени, както и въвеждането на квалификационни рамки направиха следването в Европа по-привлекателно за граждани на трети държави.
- (16) Продължителността и другите условия, приложими за подготвителните курсове за студенти, обхванати от настоящата директива, следва да се определят от държавите членки в съответствие с тяхното национално право.
- (17) Доказателствата за приема на гражданин на трета държава в определено висше училище могат да включват, наред с други възможни доказателства, писмо или удостоверение, потвърждаващи неговото записване.
- (18) Гражданите на трети държави, които кандидатстват за прием като стажанти, следва да представят доказателства за получаването на образователна степен за висше образование в рамките на двете години, предхождащи датата на подаване на заявлението, или за това, че са записани в образователен курс в трета държава, който води до придобиване на образователна степен за висше образование. Те следва да представят и споразумение за стаж, съдържащо описание на програмата за стажа, нейните образователни цели или компоненти на обучение, нейната продължителност и условията, при които ще бъдат наставявани обучаващите се, което да доказва, че те наистина ще се обучават, а няма да бъдат използвани като обикновени работници. Освен това от приемащата организация може да се изиска да докаже, че стажът не замества работно място. Когато в националното право, колективните договори или практики за стажанти вече съществуват специални условия, държавите членки следва да може да изискват гражданите на трети държави, които кандидатстват за прием като стажанти, да отговарят на тези специални условия.
- (19) Служителите стажанти, които идват на работа в Съюза в контекста на вътрешнокорпоративен трансфер, не се обхващат от настоящата директива, тъй като попадат в обхвата на Директива 2014/66/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾.
- (20) Настоящата директива следва да е в подкрепа на целите на Европейската доброволческа служба за развитие на солидарността, взаимното разбиране и толерантността между младите хора и обществата, в които живеят, като същевременно допринася за засилване на социалното сближаване и насърчване на активното гражданско поведение на младите хора. С цел да се осигури достъп до Европейската доброволческа служба по последователен начин в целия Съюз държавите членки следва да прилагат разпоредбите на настоящата директива към граждани на трети държави, които кандидатстват за целите на Европейската доброволческа служба.
- (21) Държавите членки следва да имат възможност да прилагат разпоредбите на настоящата директива по отношение на ученици, доброволци, различни от тези по линия на Европейската доброволческа служба, и работещи като „au pair“, за да се улеснят влизането и пребиваването им и за да се гарантират правата им.
- (22) Ако решат да прилагат настоящата директива по отношение на ученици, държавите членки се насърчават да гарантират, че националната процедура за прием на учители, които само придружават ученици в рамките на ученически обмен или образователен проект, е съгласувана с предвидената в настоящата директива процедура за ученици.

⁽¹⁾ ОВ С 372, 20.12.2011 г., стр. 36.

⁽²⁾ Директива 2014/66/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави в рамките на вътрешнокорпоративен трансфер (ОВ L 157, 27.5.2014 г., стр. 1).

- (23) Работата по програми „au pair“ спомага за укрепване на контактите между хората, тъй като дава възможност на гражданите на трети държави да подобрят езиковите си умения, да усъвършенстват своите познания за държавите членки и да развият културните връзки с тези държави членки. В същото време гражданите на трети държави, работещи като „au pair“, могат да бъдат изложени на рискове от злоупотреби. За да се гарантира справедливото третиране на работещите като „au pair“ и да се отговори на особените им потребности, следва да е възможно държавите членки да прилагат разпоредбите на настоящата директива по отношение на влизането и пребиваването на работещите като „au pair“.
- (24) Ако граждани на трета държава могат да докажат, че през целия срок на престоя си в съответната държава членка получават средства по линия на безвъзмездна помощ, стипендия, действителен договор за работа, обвързващо предложение за работа или финансова гаранция от организация в областта на ученическия обмен, организация, приемаща стажанти или работеща по програма за доброволческа дейност, приемащо семейство или организация, посредник за наемане на работа като „au pair“, държавите членки следва да вземат тези средства предвид при оценката за наличието на достатъчни средства. Държавите членки следва да могат да определят ориентировъчна референтна сума, която считат за „достатъчни средства“ и която може да е различна за всяка от съответните категории граждани на трети държави.
- (25) Държавите членки се насърчават да позволяват на заявителите да представят документи и информация на официален език на Съюза, определен от съответната държава членка, който е различен от собствения им официален език или езици.
- (26) Държавите членки следва да имат възможността да предвидят процедура за одобряване за публични или частни научноизследователски организации или и за двата вида организации, които желаят да приемат научни работници, които са граждани на трети държави, за целите на провеждането на научноизследователска дейност, или на висши училища, които желаят да приемат студенти, които са граждани на трети държави. Това одобряване следва да се извършва в съответствие с процедурите, установени в националното право или административните практики на съответната държава членка. Кандидатстването в одобрените научноизследователски организации или висши училища следва да бъде улеснено и следва да ускори влизането в Съюза на граждани на трети държави за целите на провеждането на научно изследване или следване.
- (27) Държавите членки следва да имат възможността да предвидят процедура за одобряване за съответните приемащи организации, които желаят да приемат ученици, стажанти или доброволци, които са граждани на трети държави. Държавите членки следва да имат възможността да прилагат тази процедура за някои или всички категории приемащи организации. Това одобряване следва да се извършва в съответствие с процедурите, установени в националното право или административните практики на съответната държава членка. Кандидатстването в одобрените приемащи организации следва да ускори влизането на граждани на трети държави, идващи в Съюза с цел стаж, доброволческа дейност или програми за ученически обмен или образователни проекти.
- (28) Ако държавите членки установят процедури за одобряване за приемащите организации, те следва да могат да решат да допускат прием само чрез одобрени приемащи организации или да установят процедура за одобряване, като същевременно се допуска прием и чрез неодобрени приемащи организации.
- (29) Настоящата директива не следва да засяга правото на държавите членки да издават разрешения с цел следване, провеждане на научно изследване или стаж, различни от предвидените в настоящата директива, на граждани на трети държави, които не попадат в нейния обхват.
- (30) След като всички общи и специални условия за прием са изпълнени, държавите членки следва да издадат разрешение в определени срокове. Ако държава членка издава само на своя територия разрешения за пребиваване и всички условия, свързани с приема по настоящата директива, са изпълнени, държавата членка следва да издаде на съответния гражданин на трета държава изискваната виза и следва да осигури ефективно сътрудничество между компетентните органи за тази цел. Ако държавата членка не издава визи, тя следва да издаде на гражданина на трета държава равностойно разрешение, позволяващо влизане.
- (31) В разрешенията следва да се посочи статусът на съответния гражданин на трета държава. Следва да е възможно държавите членки да посочат допълнителна информация на хартиен носител или да я съхраняват в електронен формат, при условие че това не е равнозначно на поставянето на допълнителни условия.
- (32) Различната продължителност на разрешенията съгласно настоящата директива следва да отразяват специфичния характер на престоя на всички категории граждани на трети държави, попадащи в обхвата на настоящата директива.

- (33) Държавите членки следва да имат правото да предвидят, че общата продължителност на пребиваването на студенти не надвишава максималния срок на следването, предвиден в националното право. Във връзка с това максималният срок на следването би могъл да включва и възможно удължаване на следването с цел повтаряне на една или повече учебни години, ако това е предвидено от националното право на съответната държава членка.
- (34) Следва да е възможно държавите членки да налагат такси за обработка на заявленията за разрешение и уведомления. Нивата на таксите не следва да бъдат непропорционални или прекомерно високи, за да не представляват пречка за изпълнението на целите на настоящата директива.
- (35) Правата, предоставени на гражданите на трети държави, обхванати от настоящата директива, не следва да зависят от формата на разрешението за пребиваване, което всяка държава членка издава.
- (36) Следва да е възможно за целите на настоящата директива приемът да бъде отказван по надлежно обосновани причини. По-специално приемът следва да може да бъде отказан, ако определена държава членка счете, въз основа на оценка на фактите в отделен случай и като взема предвид принципа на пропорционалност, че съответният гражданин на трета държава представлява потенциална заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве.
- (37) Целта на настоящата директива не е да регулира приема и пребиваването на граждани на трети държави за целите на трудовата заетост и тя няма за цел да хармонизира националното право или практиките по отношение на статуса на работниците. Възможно е обаче в някои държави членки конкретни категории граждани на трети държави, попадащи в обхвата на настоящата директива, да се считат за намиращи се в трудово правоотношение съгласно националното право, колективни договори или практики. Когато държава членка счита, че научни работници, доброволци, стажанти или работещи като „au pair“ от трети държави се намират в трудово правоотношение, тази държава членка следва да запази правото да определи броя на приетите граждани на нейна територия от съответната категория или категории в съответствие с член 79, параграф 5 ДФЕС.
- (38) Когато научен работник, доброволец, стажант или работещ като „au pair“ от трета държава кандидатства за започване на работа по трудово правоотношение в дадена държава членка, следва да е възможно тази държава членка да приложи тест, с който да бъде доказано, че работното място не може да бъде заето в рамките на националния пазар на труда.
- (39) Броят на приетите граждани не следва да се прилага към студентите, тъй като дори ако те имат право да работят по време на следването си в съответствие с условията, предвидени в настоящата директива, основната дейност, за извършването на която кандидатстват за прием на територията на държавите членки, е пълен редовен образователен курс, който може да включва задължителен стаж.
- (40) Когато, след като е бил приет на територията на съответната държава членка, научен работник, доброволец, стажант или работещ като „au pair“ кандидатства за подновяване на разрешението, за да встъпи или продължи работа по трудово правоотношение в съответната държава членка, следва да е възможно държавата членка да приложи тест, с който да бъде доказано, че работното място не може да бъде заето в рамките на националния пазар на труда, освен в случая на научен работник, който продължава да работи по трудово правоотношение със същата приемаща организация.
- (41) В случай на съмнение относно основанията на заявлението за прием държавите членки следва да могат да извършват подходящи проверки или да изискват доказателства за оценка във всеки отделен случай на планирано научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, ученически обмен, образователен проект или работа като „au pair“, за да се избегнат злоупотреби или неправилно използване на процедурата, установена в настоящата директива.
- (42) Ако предоставената информация е непълна, държавите членки следва да уведомят заявителя в разумен срок за изискваната допълнителна информация и да определят разумен срок за представянето ѝ. Ако допълнителната информация не бъде представена в рамките на срока, заявлението може да бъде отхвърлено.
- (43) Националните органи следва да уведомят заявителя за взетото по заявлението решение. Те следва да направят това в писмена форма възможно най-бързо и най-късно в срока, определен в настоящата директива.
- (44) Настоящата директива има за цел да улесни мобилността в рамките на Съюза за научни работници и студенти чрез намаляване, *inter alia*, на административната тежест, свързана с мобилността в няколко държави членки. За тази цел настоящата директива създава специална схема за мобилност в рамките на Съюза, при които гражданин на трета държава, който притежава разрешение с цел провеждане на научно изследване или следване, издадено от

първата държава членка, има право на влизане, престой и провеждане на част от научноизследователската дейност или следването в една или няколко втори държави членки в съответствие с разпоредбите, уреждащи мобилността по настоящата директива.

- (45) С цел да се даде възможност на научните работници да преминават лесно от една научноизследователска организация в друга за провеждане на научно изследване тяхната краткосрочна мобилност следва да обхваща престой във втора държава членка за срок до 180 дни в рамките на всеки период от 360 дни за държава членка. Дългосрочната мобилност на научните работници следва да обхваща престой в една или няколко втори държави членки за срок от повече от 180 дни за държава членка. Членовете на семействата на научните работници следва да имат право да ги придружават по време на мобилността. Процедурата за тяхната мобилност следва да бъде съобразена с тази на научния работник, когото придружават.
- (46) По отношение на студентите, обхванати от програми на Съюза или многостранни програми, или споразумение между две или повече висши училища, настоящата директива следва да предвижда мобилност в една или няколко втори държави членки за срок до 360 дни за държава членка, за да се осигури непрекъснатостта на тяхното следване.
- (47) Когато научен работник или студент се премести във втора държава членка въз основа на процедурата за уведомяване и е необходим документ за улесняване на достъпа до услуги и права, следва да е възможно втората държава членка да издаде документ, за да удостовери, че научният работник или студентът има право на престой на територията на тази държава членка. Този документ не следва да представлява допълнително условие, за да се ползват правата, предвидени в настоящата директива, а следва да има само декларативен характер.
- (48) Въпреки че създадената с настоящата директива специална схема за мобилност следва да установи автономни правила по отношение на влизането и престоя с цел провеждане на научно изследване или следване в държави членки, различни от държавата членка, издала първоначалното разрешение, всички останали правила, уреждащи движението на лица през границите, установени в съответните разпоредби на достиженията на правото от Шенген, следва да продължат да се прилагат.
- (49) Когато разрешението е издадено от държава членка, която не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, и научният работник, членовете на неговото семейство или студентът пресичат, в контекста на мобилността в рамките на Съюза, външна граница по смисъла на Регламент (ЕС) 2016/399 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾, държавата членка следва да има правото да изисква доказателство, което потвърждава, че научният работник или студентът се премества на нейна територия с цел провеждане на научно изследване или следване или че членовете на семейството се преместват на нейна територия, за да придружават научния работник в рамките на мобилността. Освен това, в случай на пресичане на външна граница по смисъла на Регламент (ЕС) 2016/399, държавите членки, които прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген, следва да правят проверка в Шенгенската информационна система и да отказват влизането или да възразяват срещу мобилността на лица, за които са постъпили сигнали в тази система с цел отказ на влизане или престой, съгласно посоченото в Регламент (ЕО) № 1987/2006 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾.
- (50) Настоящата директива следва да допуска втората държава членка да поиска от научен работник или студент, който се придвижва въз основа на разрешение, издадено от първата държава членка, и който не отговаря или е престанал да отговаря на условията за мобилност, да напусне нейната територия. Когато научният работник или студентът има валидно разрешение, издадено от първата държава членка, втората държава членка следва да може да изиска от научния работник или студента да се върне в първата държава членка в съответствие с Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁾. Когато мобилността е позволена от втората държава членка въз основа на разрешение, издадено от първата държава членка, което е отнето или чийто срок е изтекъл по време на периода на мобилност, следва да е възможно втората държава членка да реши да върне научния работник или студента на третата държава в съответствие с Директива 2008/115/ЕО или да поиска незабавно първата държава членка да позволи повторно влизане на научния работник или студента на нейна територия. В последния случай първата държава членка следва да издаде на научния работник или студента документ, който позволява повторно влизане на нейна територия.
- (51) Имиграционните политики и правила на Съюза, от една страна, и политиките и програмите на Съюза, които благоприятстват мобилността на научните работници и на студентите на равнището на Съюза, от друга страна, следва да се допълват в по-голяма степен. При определяне на срока на валидност на разрешението, издадено на научни работници и студенти, държавите членки следва да вземат предвид планираната мобилност към други държави членки в съответствие с разпоредбите относно мобилността. Научните работници и студентите, обхванати

⁽¹⁾ Регламент (ЕС) 2016/399 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно Кодекс на Съюза за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници) (ОВ L 77, 23.3.2016 г., стр. 1).

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 1987/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение (ШИС II) (ОВ L 381, 28.12.2006 г., стр. 4).

⁽³⁾ Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 24.12.2008 г., стр. 98).

от програми на Съюза или многостранни програми, които включват мерки за мобилност, или от споразумения между две или повече висши училища, следва да имат право да получават разрешения за срок от най-малко две години, ако отговарят на съответните условия за прием за този срок.

- (52) За да могат студентите да покрият част от разходите за своето следване и по възможност да добият практически опит, по време на следването следва да им се дава достъп до пазар на труда в държавата членка, в която следват, при предвидените в настоящата директива условия. За тази цел студентите следва да могат да работят определен минимален брой часове, както е посочено в настоящата директива. Принципът за достъп на студентите до пазара на труда следва да е общото правило. Независимо от това, при наличието на изключителни обстоятелства, държавите членки следва да могат да се съобразяват с положението на своя национален пазар на труда.
- (53) Като част от стремежа да се осигури добре квалифицирана работна ръка в бъдеще студентите, които завършват образованието си в Съюза, следва да имат възможност за престой на територията на съответната държава членка за определения в настоящата директива срок с цел да набележат възможности за работа или за започване на собствен бизнес. Научните работници също следва да имат тази възможност след приключването на научноизследователската им дейност, определена в споразумението за прием. За да се издаде разрешение за пребиваване за тази цел, от студентите и научните работници може да бъде поискано да представят доказателства в съответствие с изискванията на настоящата директива. След като държавите членки им издадат такова разрешение за пребиваване, те престават да бъдат считани за научни работници или студенти по смисъла на настоящата директива. Държавите членки следва да могат да проверят — след изтичането на минимален срок, определен в настоящата директива, дали научните работници или студентите имат реални шансове да бъдат наети на работа или да започнат свой бизнес. Тази възможност не засяга други задължения за докладване, предвидени в националното право за други цели. Разрешението, издадено за целите на набелязването на възможности за работа или започването на собствен бизнес, не следва да предоставя автоматично право на достъп до пазара на труда или за започване на собствен бизнес. Държавите членки следва да запазят правото си да се съобразяват с положението на своя пазар на труда, когато гражданин на трета държава, на когото е издадено разрешение за престой на територията на държавата членка с цел търсене на работа или за започване на бизнес, кандидатства за разрешение за работа с цел заемане на работно място.
- (54) Справедливото третиране на гражданите на трети държави, обхванати от настоящата директива, следва да се гарантира в съответствие с член 79 ДФЕС. Научните работници следва да се ползват от равно третиране с гражданите на съответната държава членка, що се отнася до член 12, параграфи 1 и 4 от Директива 2011/98/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾, при спазване на възможността държавата членка да ограничава равното третиране в специалните случаи, предвидени в настоящата директива. Директива 2011/98/ЕС следва да продължи да се прилага за студенти, включително ограниченията, предвидени в нея. Директива 2011/98/ЕС следва да се прилага за стажантите, доброволците и работещите като „au pair“, когато те се считат за намиращи се в трудово правоотношение в съответната държава членка. Стажантите, доброволците, работещите като „au pair“, които не се считат за намиращи се в трудово правоотношение в съответната държава членка, както и учениците следва да се ползват от равно третиране с гражданите на съответната държава членка, що се отнася до минималния набор от права, предвиден в настоящата директива. Това включва и достъпа до стоки и услуги, които не включват безвъзмездните средства или заеми за следване или професионално обучение.
- (55) Равното третиране, предоставено на научни работници и студенти, както и на стажанти, доброволци и работещи като „au pair“, когато те се считат за намиращи се в трудово правоотношение в съответната държава членка, включва равно третиране по отношение на клоновете на социална сигурност, изброени в член 3 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾. С настоящата директива не се хармонизира законодателството на държавите членки в областта на социалната сигурност. Тя се ограничава до прилагането на принципа на равно третиране в областта на социалната сигурност спрямо гражданите на трети държави, попадащи в нейния обхват. Освен това настоящата директива не предоставя права в случаи, които попадат извън обхвата на правото на Съюза, като например по отношение на членове на семейството, пребиваващи в трета държава. Това не следва обаче да засяга правото на преживелите лица, черпещи права от граждани на трети държави, попадащи в обхвата на настоящата директива, да получават пенсия за преживели лица, когато пребивават в трета държава, ако това е приложимо.
- (56) В много държави членки правото на семейни обезщетения е обвързано с условие за наличие на определена връзка с тази държава членка, тъй като целта на обезщетенията е да подпомогнат положителното демографско развитие с цел да се осигури бъдещата работна сила в тази държава членка. Ето защо настоящата директива не следва да засяга правото на дадена държава членка да ограничава, при определени условия, равното третиране по отношение на семейните обезщетения, когато научният работник и придружаващите го членове на семейството престояват временно в тази държава членка.

⁽¹⁾ Директива 2011/98/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно единна процедура за кандидатстване на граждани на трети държави за единно разрешение за пребиваване и работа на територията на държава-членка и относно общ набор от права за работници от трети държави, законно пребиваващи в държава-членка (ОВ L 343, 23.12.2011 г., стр. 1).

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1).

- (57) При мобилност между държавите членки се прилага Регламент (ЕС) № 1231/2010 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾. Настоящата директива не следва да предоставя повече права от вече предвидените в съществуващото право на Съюза в областта на социалната сигурност по отношение на граждани на трети държави, които имат трансгранични интереси в държавите членки.
- (58) Настоящата директива следва да се прилага, без да се засягат по-благоприятни разпоредби, съдържащи се в правото на Съюза и в приложимите международни инструменти.
- (59) Разрешенията за пребиваване, предвидени в настоящата директива, следва да се издават от компетентните органи на държавата членка, като се използва единният формат, установен в Регламент (ЕО) № 1030/2002 на Съвета ⁽²⁾.
- (60) Всяка държава членка следва да осигури на широката общественост, по-специално в интернет, подходяща и редовно актуализирана информация относно приемащите организации, одобрени за целите на настоящата директива, както и относно условията и процедурите за прием на граждани на трети държави на територията на държавите членки за целите на настоящата директива.
- (61) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати от Хартата на основните права на Европейския съюз в съответствие с член 6 от Договора за Европейския съюз (ДЕС).
- (62) Държавите членки следва да въведат разпоредбите на настоящата директива без дискриминация на основание на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация.
- (63) Съгласно Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи ⁽³⁾ държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят смята, че предоставянето на тези документи е обосновано.
- (64) Доколкото целта на настоящата директива, а именно определяне на условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност в рамките на Европейската доброволческа служба, като задължителни разпоредби, както и за ученически обмен, доброволческа дейност извън рамките на Европейската доброволческа служба или работа по програми „au pair“, като незадължителни разпоредби, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а поради нейните обхват и последици може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- (65) В съответствие с членове 1 и 2 и член 4а, параграф 1 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и към ДФЕС, и без да се засяга член 4 от същия протокол, посочените държави членки не участват в приемането на настоящата директива и не са обвързани от нея, нито от нейното прилагане.
- (66) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.
- (67) Задължението за транспониране на настоящата директива в националното законодателство следва да бъде ограничено до разпоредбите, които представляват изменение по същество в сравнение с директиви 2004/114/ЕО и 2005/71/ЕО. Задължението за транспониране на разпоредбите, които не са изменени, произтича от посочените директиви.

⁽¹⁾ Регламент (ЕС) № 1231/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за разширяване обхвата на Регламент (ЕО) № 883/2004 и на Регламент (ЕО) № 987/2009 по отношение на гражданите на трети държави, които все още не са обхванати от тези регламенти единствено на основание тяхното гражданство (ОВ L 344, 29.12.2010 г., стр. 1).

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 1030/2002 на Съвета от 13 юни 2002 г. относно единния формат на разрешенията за пребиваване за гражданите на трети страни (ОВ L 157, 15.6.2002 г., стр. 1).

⁽³⁾ ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

- (68) Настоящата директива не следва да засяга задълженията на държавите членки относно сроковете за транспониране в националното право и началните дати на прилагане на директиви, посочени в част Б от приложение I,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

Настоящата директива установява:

- а) условията за влизане и пребиваване на територията на държавите членки за срок над 90 дни и правата на граждани на трети държави и ако е приложимо — на членове на техните семейства, с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж или доброволческа дейност в рамките на Европейската доброволческа служба, а при съответно решение от страна на държавите членки — в рамките на програма за ученически обмен или образователен проект, доброволческа дейност в рамките на доброволческа програма извън рамките на Европейската доброволческа служба или работа като „au pair“;
- б) условията за влизане и пребиваване и правата на научни работници и — ако е приложимо — на членове на техните семейства, и студенти, посочени в буква а), в държави членки, различни от държавата членка, която първа издава на гражданина на трета държава разрешение въз основа на настоящата директива.

Член 2

Обхват

1. Настоящата директива се прилага за граждани на трети държави, които кандидатстват за прием или са били приети на територията на дадена държава членка с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж или доброволческа дейност в рамките на Европейската доброволческа служба. Държавите членки могат да решат да прилагат разпоредбите на настоящата директива и по отношение на граждани на трети държави, които кандидатстват за прием за целите на програма за ученически обмен или образователен проект, доброволческа дейност извън рамките на Европейската доброволческа служба или работа като „au pair“.

2. Настоящата директива не се прилага по отношение на граждани на трети държави:

- а) които търсят международна закрила или на които е предоставена международна закрила съгласно Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾, или които се ползват от временна закрила в съответствие с Директива 2001/55/ЕО на Съвета ⁽²⁾ на територията на дадена държава членка;
- б) чието експулсиране е било спряно поради фактически или правни основания;
- в) които са членове на семейства на граждани на Съюза, които са упражнили правото си на свободно движение в Съюза;
- г) които имат статут на дългосрочно пребиваващи в държава членка в съответствие с Директива 2003/109/ЕО на Съвета ⁽³⁾;
- д) които, заедно с членовете на своите семейства и независимо от гражданството си, се ползват от права на свободно движение, равностойни на правата на гражданите на Съюза, съгласно споразумения между Съюза и неговите държави членки и трети държави или между Съюза и трети държави;
- е) които идват в Съюза като служители стажанти в рамките на вътрешнокорпоративен трансфер съгласно Директива 2014/66/ЕС;
- ж) които са приети като висококвалифицирани работници в съответствие с Директива 2009/50/ЕО на Съвета ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 20.12.2011 г., стр. 9).

⁽²⁾ Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием (ОВ L 212, 7.8.2001 г., стр. 12).

⁽³⁾ Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 г. относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни (ОВ L 16, 23.1.2004 г., стр. 44).

⁽⁴⁾ Директива 2009/50/ЕО на Съвета от 25 май 2009 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави за целите на висококвалифицирана трудова заетост (ОВ L 155, 18.6.2009 г., стр. 17).

Член 3

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- 1) „гражданин на трета държава“ означава лице, което не е гражданин на Съюза по смисъла на член 20, параграф 1 ДФЕС;
- 2) „научен работник“ означава гражданин на трета държава, притежаващ докторска степен или подходяща квалификация за висше образование, даващи на гражданина на трета държава достъп до докторски програми, който е избран от научноизследователска организация и е приет на територията на дадена държава членка за провеждане на научноизследователска дейност, за която обикновено се изисква посочената по-горе квалификация;
- 3) „студент“ означава гражданин на трета държава, който е приет във висше училище и на територията на дадена държава членка, за да следва като основна дейност пълен редовен образователен курс, водещ до получаването на призната от тази държава членка квалификация за висше образование, включително дипломи, свидетелства или докторски степени от висше училище, който може да обхваща подготвителен курс преди въпросното образование съгласно националното право или задължителен стаж;
- 4) „ученик“ означава гражданин на трета държава, който е приет на територията на дадена държава членка, за да следва призната държавна или регионална програма на средното образование, съответстваща на ниво 2 или 3 от Международната стандартна класификация на образованието, в рамките на програма за ученически обмен или образователен проект, осъществявани от учебно заведение съгласно националното право или административните практики;
- 5) „стажант“ означава гражданин на трета държава, който притежава степен за висше образование или който следва образователен курс в трета държава, водещ до получаването на степен за висше образование, и който е бил приет на територията на дадена държава членка в рамките на програма за стаж за целите на получаването на знания, практически умения и опит в условията на професионална среда;
- 6) „доброволец“ означава гражданин на трета държава, който е приет на територията на дадена държава членка за участие в програма за доброволческа дейност;
- 7) „програма за доброволческа дейност“ означава програма за практическа солидарна дейност, вписваща се в рамките на програма, призната като такава от съответната държава членка или от Съюза, и преследваща цели от общ интерес за нестопанска кауза, като извършваните в нейните рамки дейности не се заплащат, с изключение на възстановяването на разходи и/или джобните пари;
- 8) „работещ като „au pair““ означава гражданин на трета държава, който е приет на територията на дадена държава членка с цел временен престой при семейство с цел подобряване на своите лингвистични умения и познанията за въпросната държава членка срещу лека домашна работа и грижи за деца;
- 9) „научно изследване“ означава творчески процес, който се провежда систематично с цел да се увеличи запасът от знания, включително знания за човека, културата и обществото, и използването на този запас от знания с цел да се намерят нови негови приложения;
- 10) „научноизследователска организация“ означава публична или частна организация, която провежда научни изследвания;
- 11) „учебно заведение“ означава публично или частно учебно заведение за средно образование, което е признато в съответната държава членка и/или чиято учебна програма е призната в съответствие с националното право или административните практики въз основа на прозрачни критерии, и което участва в програма за ученически обмен или образователен проект за целите, установени в настоящата директива;
- 12) „образователен проект“ означава набор от образователни действия, разработени от учебно заведение в дадена държава членка в сътрудничество със сходни учебни заведения в трета държава с цел обмен в областта на културата и знанието;
- 13) „висше училище“ означава всеки вид висше училище, признато или смятано за такова съгласно националното право, което в съответствие с националното право или практика предлага признати степени за висше образование или други признати квалификации за висше образование, независимо от наименованието на това училище, или всяко заведение, което в съответствие с националното право или практика предлага професионално образование или обучение на ниво висше образование;
- 14) „приемаша организация“ означава — независимо от правната форма — научноизследователска организация, висше училище, учебно заведение, организация, отговаряща за програма за доброволческа дейност, или организация, приемаша стажанти, към която гражданинът на трета държава е зачислен за целите на настоящата директива и която се намира на територията на съответната държава членка в съответствие с националното право;
- 15) „приемашо семейство“ означава семейство, което временно приема работещ като „au pair“ и споделя с него своя ежедневен семеен живот на територията на дадена държава членка въз основа на споразумение, сключено между семейството и работещия като „au pair“;

- 16) „трудова заетост“ означава упражняване на дейности, които включват всяка форма на труд или работа, уредени в националното право или в приложими колективни договори или в съответствие с установена практика, за работодател или под негово ръководство или контрол;
- 17) „работодател“ означава всяко физическо или юридическо лице, за което или под чието ръководство или контрол се осъществява трудова заетост;
- 18) „първа държава членка“ означава държавата членка, която първа издава на гражданина на трета държава разрешение въз основа на настоящата директива;
- 19) „втора държава членка“ означава всяка държава членка, различна от първата държава членка;
- 20) „програми на Съюза или многостранни програми, съдържащи мерки за мобилност“ означава програми, финансирани от Съюза или държавите членки за насърчване на мобилността на граждани на трети държави в рамките на Съюза или в държавите членки, участващи в съответните програми;
- 21) „разрешение“ означава разрешение за пребиваване или — ако това е предвидено в националното право — виза за дългосрочно пребиваване, които се издават за целите на настоящата директива;
- 22) „разрешение за пребиваване“ означава разрешение, издадено във формата, предвиден в Регламент (ЕО) № 1030/2002, което позволява на неговия титуляр законен престой на територията на дадена държава членка;
- 23) „виза за дългосрочно пребиваване“ означава разрешение, издадено от държава членка в съответствие с член 18 от Шенгенската конвенция ⁽¹⁾ или в съответствие с националното право на държавите членки, които не прилагат достиженията на правото от Шенген в тяхната цялост;
- 24) „членове на семейството“ означава граждани на трети държави по смисъла на член 4, параграф 1 от Директива 2003/86/ЕО.

Член 4

По-благоприятни разпоредби

1. Настоящата директива се прилага, без да се засягат по-благоприятните разпоредби на:
 - а) двустранни и многостранни споразумения, сключени между Съюза или Съюза и неговите държави членки, от една страна, и една или няколко трети държави, от друга страна; или
 - б) двустранни или многостранни споразумения, сключени между една или няколко държави членки и една или няколко трети държави.
2. Настоящата директива не засяга правото на държавите членки да приемат или да запазят съществуващите по-благоприятни разпоредби за граждани на трети държави, за които настоящата директива се прилага, по отношение на член 10, параграф 2, буква а) и членове 18, 22, 23, 24, 25, 26, 34 и 35.

ГЛАВА II

ПРИЕМ

Член 5

Принципи

1. Приемът на гражданин на трета държава съгласно настоящата директива подлежи на проверка на документните доказателства, удостоверяващи, че гражданинът на трета държава отговаря на:
 - а) общите условия, определени в член 7; и
 - б) на приложимите специални условия в член 8, 11, 12, 13, 14 или 16.
2. Държавите членки могат да поискат от заявителя да представи документните доказателства, посочени в параграф 1, на официален език на съответната държава членка или на някой официален език на Съюза, определен от същата държава членка.

⁽¹⁾ Конвенция за прилагане на споразумението от Шенген от 14 юни 1985 г. между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници (ОВ L 239, 22.9.2000 г., стр. 19).

3. Когато всички общи и специални условия за прием са изпълнени, гражданите на трети държави имат право на разрешение.

Когато дадена държава членка издава само на своя територия разрешения за пребиваване и са изпълнени всички условия за прием, предвидени в настоящата директива, съответната държава членка издава на гражданина на трета държава необходимата виза.

Член 6

Брой на приеманите лица

Настоящата директива не засяга правото на дадена държава членка да определя, в съответствие с член 79, параграф 5 ДФЕС, броя на приеманите граждани на трети държави, посочени в член 2, параграф 1 от настоящата директива, с изключение на студентите, ако въпросната държава членка сметне, че гражданите на трета държава са или ще встъпят в трудово правоотношение. Дадено заявление за разрешение може да бъде сметнато за недопустимо или да бъде отхвърлено на това основание.

Член 7

Общи условия

1. Във връзка с приема на гражданин на трета държава съгласно настоящата директива заявителят:

- а) представя валиден документ за пътуване, определен от националното право, и ако е необходимо — заявление за виза или валидна виза, или ако е приложимо — валидно разрешение за пребиваване или валидна виза за дългосрочно пребиваване; държавите членки могат да изискват срокът на валидност на документа за пътуване да обхваща най-малко срока на планирания престой;
- б) ако гражданинът на трета държава не е пълнолетен по смисъла на националното право на съответната държава членка, представя родителско разрешение или равностоен документ за срока на планирания престой;
- в) представя доказателство че гражданинът на трета държава притежава или — ако е предвидено в националното право — че е кандидатствал за здравна застраховка, покриваща всички рискове, които обикновено се покриват по отношение на гражданите на съответната държава членка; застраховката трябва да е валидна за срока на планирания престой;
- г) ако съответната държава членка го изисква, представя доказателство за заплащането на таксата за разглеждането на заявлението, предвидена в член 36;
- д) представя изискваното от съответната държава членка доказателство, че по време на планирания престой гражданинът на трета държава ще разполага с достатъчно средства за покриване на разходите за издръжка, без да използва системата за социално подпомагане на държавата членка, както и на пътните разходи за връщане. Оценката за наличието на достатъчно средства се основава на индивидуално разглеждане на случая и при нея се отчитат средствата, получени, *inter alia*, от безвъзмездна помощ, стипендия, действителен договор за работа или обвързващо предложение за работа, или от финансова гаранция на организация по програма за ученически обмен, организация, приемаща стажанти, организация, работеща по програма за доброволческа дейност, приемащо семейство или организация, посредник за наемане на работа като „au pair“.

2. Държавите членки могат да поискат от заявителя да посочи адреса на гражданина на трета държава на тяхна територия.

Когато националното право на държава членка изисква при подаването на заявлението да бъде посочен адрес и съответният гражданин на трета държава все още не знае своя бъдещ адрес, държавите членки приемат временен адрес. В такъв случай гражданинът на трета държава посочва постоянен адрес най-късно в момента на издаване на разрешението съгласно член 17.

3. Държавите членки могат да посочат референтна сума, която приемат за представляваща „достатъчно средства“ съгласно параграф 1, буква д). Оценката за наличието на достатъчно средства се основава на индивидуално разглеждане на случая.

4. Заявлението се подава и разглежда, докато съответният гражданин на трета държава пребивава извън територията на държавата членка, на територията на която гражданинът на трета държава иска да бъде приет, или докато гражданинът на трета държава вече пребивава в съответната държава членка като титуляр на валидно разрешение за пребиваване или на виза за дългосрочно пребиваване.

Чрез дерогация дадена държава членка може да приеме, в съответствие с националното си право, заявление, подадено, когато заинтересованият гражданин на трета държава не притежава валидно разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, но се намира законно на нейна територия.

5. Държавите членки определят дали заявленията трябва да се подават от гражданите на трети държави, от приемащата организация или от който и да било от посочените.

6. Не се приемат граждани на трети държави, за които се счита, че представляват заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве.

Член 8

Специални условия за научните работници

1. В допълнение към общите условия, предвидени в член 7, във връзка с приема на гражданин на трета държава с цел провеждане на научно изследване заявителят представя споразумение за прием или, ако е предвидено в националното право, договор в съответствие с член 10.

2. Държавите членки може да изискват, в съответствие с националното право, писмена гаранция от страна на научноизследователската организация, че ако научен работник остане незаконно на територията на съответната държава членка, посочената научноизследователска организация отговаря за възстановяването на заплатените с публични средства разходи, свързани с престоя и връщането му. Финансовата отговорност на научноизследователската организация се погасява най-късно шест месеца след прекратяването на споразумението за прием.

Когато правото на пребиваване на научния работник бъде продължено в съответствие с член 25, отговорността на научноизследователската организация по първа алинея от настоящия параграф се ограничават само до началната дата на валидност на разрешението за пребиваване за целите на търсенето на работа или започване на предприемаческа дейност.

3. Държава членка, която е установила процедура за одобряване на научноизследователски организации в съответствие с член 9, освобождава заявителите от задължението да представят един или повече от документите или доказателствата, посочени в параграф 2 от настоящия член или в член 7, параграф 1, буква в), г) или д) или параграф 2, когато гражданите на трети държави ще бъдат приети от одобрени научноизследователски организации.

Член 9

Одобряване на научноизследователски организации

1. Държавите членки могат да решат да предвидят процедура за одобряване за публични и/или частни научноизследователски организации, желаещи да приемат научни работници по процедурата за прием, предвидена в настоящата директива.

2. Одобряването на научноизследователски организации се извършва в съответствие с процедурите, установени в националното право или административните практики. Заявленията за одобрение на научноизследователски организации се представят в съответствие с тези процедури и се основават, според случая, на залегналите в устава задачи или корпоративни цели, както и на доказателство, че в тях се провеждат научни изследвания.

Одобренията се издават на научноизследователските организации за срок, не по-кратък от 5 години. В изключителни случаи държавите членки могат да издадат одобрение за по-кратък срок.

3. Дадена държава членка може, наред с предприемането на други мерки, да откаже да поднови или да вземе решение да отнеме одобрението, когато:

- a) научноизследователската организация вече не спазва параграф 2 от настоящия член, член 8, параграф 2 или член 10, параграф 7;
- b) одобрението е получено с измама; или
- v) научноизследователската организация е подписала споразумение за прием с гражданин на трета държава с цел измама или поради небрежност.

При отказ по заявление за подновяване или отнемане на одобрението на засегнатата организация може да бъде забранено да кандидатства отново за одобрение за срок до пет години от датата на публикуването на решението за отказа за подновяване или на решението за отнемане.

Член 10

Споразумение за прием

1. Научноизследователска организация, желаеща да приеме гражданин на трета държава с цел провеждане на научно изследване, подписва с него споразумение за прием. Държавите членки могат да предвидят, че договори, които съдържат елементите, посочени в параграф 2 и ако е приложимо — параграф 3, се считат за равностойни на споразумения за прием за целите на настоящата директива.
2. Споразумението за прием съдържа:
 - а) наименованието и целта на научноизследователската дейност или научноизследователската област;
 - б) ангажимент на гражданина на трета държава да положи усилия за приключването на научноизследователската дейност;
 - в) ангажимент на научноизследователската организация да приеме гражданина на трета държава с цел приключването на научноизследователска дейност;
 - г) началната и крайната дата или очакваната продължителност на научноизследователската дейност;
 - д) информация за планираната мобилност в една или няколко втори държави членки, ако тази мобилност е известна към момента на подаване на заявлението в първата държава членка.
3. Освен това държавите членки могат да изискват споразумението за прием да съдържа:
 - а) информация за правоотношението между научноизследователската организация и научния работник;
 - б) информация за условията на труд на научния работник.
4. Научноизследователските организации могат да подписват споразумения за прием само ако научноизследователската дейност е приета от съответните органи на организацията след преглед на:
 - а) целта и очакваната продължителност на научноизследователската дейност и наличието на необходимите финансови ресурси за нейното провеждане;
 - б) квалификациите на гражданина на трета държава с оглед на целите на научното изследване, доказани със заверено копие на документите, удостоверяващи квалификациите му.
5. Когато гражданинът на трета държава не е приет или когато правоотношението между научния работник и научноизследователската организация бъде прекратено, споразумението за прием автоматично се прекратява.
6. Научноизследователските организации своевременно информират компетентния орган на съответната държава членка за случаи, които е вероятно да попречат на изпълнението на споразумението за прием.
7. Държавите членки могат да предвидят, че в рамките на два месеца от датата на изтичане на срока на съответното споразумение за прием научноизследователската организация трябва да представи на определените за тази цел компетентни органи потвърждение за провеждането на научноизследователската дейност.
8. Държавите членки могат да предвидят в националното си право последиците от отнемането на одобрението или от отказа да бъде подновено одобрението за съществуващи споразумения за прием, сключени в съответствие с настоящия член, както и последиците във връзка с разрешенията на засегнатите научни работници.

Член 11

Специални условия за студентите

1. В допълнение към общите условия, предвидени в член 7, във връзка с приема на граждани на трети държави с цел следване заявителят представя доказателства:
 - а) че гражданинът на трета държава е приет във висше училище за следване на образователен курс;
 - б) ако държавата членка го изисква — че е платена таксата за записване, която се начислява от висшето училище;
 - в) ако държавата членка го изисква — за наличието на достатъчни познания по езика на курса, който ще следва;
 - г) ако държавата членка го изисква — че гражданинът на трета държава ще разполага с достатъчно средства за покриване на разходите, свързани със следването му.
2. Приема се, че гражданите на трети държави, които при записване във висше училище се ползват автоматично от здравна осигуровка, която покрива всички рискове, срещу които обичайно са осигурени гражданите на съответната държава членка, отговарят на условията, посочени в член 7, параграф 1, буква в).

3. Държава членка, която е установила процедура за одобряване на висши училища в съответствие с член 15, освобождава заявителите от задължението да представят един или повече от документите или доказателствата, посочени в параграф 1, букви б), в) или г) от настоящия член или в член 7, параграф 1, буква г) или параграф 2, когато гражданите на трети държави ще бъдат приети от одобрени висши училища.

Член 12

Специални условия за учениците

1. В допълнение към общите условия, предвидени в член 7, във връзка с приема на гражданин на трета държава за целите на програма за ученически обмен или образователен проект заявителят представя доказателства:
 - а) че гражданинът на трета държава не е под минималната възраст, нито е надвишил максималната възраст или клас, определени от съответната държава членка;
 - б) за прием в учебно заведение;
 - в) за участие в призната държавна или регионална образователна програма в рамките на програма за ученически обмен или образователен проект, осъществявани от учебно заведение в съответствие с националното право или административните практики;
 - г) че учебното заведение или — доколкото това се предвижда от националното право — трето лице поема отговорност за гражданина на трета държава за целия срок на престоя му на територията на съответната държава членка, и по-специално по отношение на учебните разходи;
 - д) че гражданинът на трета държава ще бъде настанен за целия срок на престоя си в семейство или в специален комплекс за настаняване в рамките на учебното заведение, или — доколкото това е предвидено от националното право — всяко друго място, отговарящо на определените от съответната държава членка условия и избрано в съответствие с правилата на програмата за ученически обмен или образователния проект, в които участва гражданинът на трета държава.
2. Държавите членки могат да ограничат приема на ученици, участващи в програма за ученически обмен или образователен проект, до гражданите на онези трети държави, предлагащи същата възможност на техните граждани.

Член 13

Специални условия за стажантите

1. В допълнение към общите условия, предвидени в член 7, във връзка с приема на гражданин на трета държава с цел стаж заявителят:
 - а) представя споразумение за стаж с приемаша организация, което предвижда теоретично и практическо обучение. Държавите членки могат да изискват споразумението за стаж да бъде одобрено от компетентния орган и условията, на които то се основава, да отговарят на изискванията, установени в националното право, колективните договори или практиките на съответната държава членка. Споразумението за стаж съдържа:
 - i) описание на програмата за стажа, включително образователната цел или учебните компоненти;
 - ii) продължителността на стажа;
 - iii) мястото на провеждане и условията за наблюдение на стажа;
 - iv) часовете на провеждане на стажа; и
 - v) правоотношенията между стажанта и приемашата организация;
 - б) представя доказателства, че е получил степен за висше образование в рамките на двете години, предхождащи датата на подаване на заявлението, или че е записал образователен курс, водещ до придобиване на степен за висше образование;
 - в) при поискване от държавата членка представя доказателство, че за времето на своя престой гражданинът на трета държава ще разполага с достатъчно средства за покриване на свързаните със стажа разходи;
 - г) ако държавата членка го изисква, представя доказателство, че гражданинът на трета държава е преминал или ще премине езиково обучение за придобиване на необходимите знания за целите на стажа;
 - д) ако държавата членка го изисква, представя доказателство, че приемашата организация поема отговорност за гражданина на трета държава за целия срок на престоя на територията на съответната държава членка, по-специално по отношение на разходите за издръжка и настаняване;
 - е) ако държавата членка го изисква, представя доказателство, че ако на гражданина на трета държава е осигурено настаняване от приемашата организация за целия срок на престоя, това настаняване отговаря на определените от съответната държава членка условия.

2. Държавите членки могат да изискват стажът да бъде в същата област и на същото ниво на квалификация като степента за висше образование или образователния курс, посочени в параграф 1, буква б).
3. Държавите членки могат да изискват от приемащата организация да обоснове факта, че стажът не заменя работно място.
4. Държавите членки могат да изискват, в съответствие с националното си право, писмена гаранция от страна на приемащата организация, че ако стажант остане незаконно на територията на съответната държава членка, приемащата организация отговаря за възстановяването на заплатените с публични средства разходи, свързани с престоя и връщането. Финансовата отговорност на приемащата организация се погасява най-късно шест месеца след прекратяването на споразумението за стаж.

Член 14

Специални условия за доброволците

1. В допълнение към общите условия, предвидени в член 7, във връзка с приема на гражданин на трета държава с цел участие в програма за доброволческа дейност заявителят:
 - а) представя споразумение с приемащата организация или — ако това се предвижда от националното право, с друг орган, отговарящ в съответната държава членка за програмата за доброволческа дейност, в която участва гражданинът на трета държава. Споразумението съдържа:
 - i) описание на програмата за доброволческа дейност;
 - ii) продължителността на програмата за доброволческа дейност;
 - iii) мястото на провеждане и условията за наблюдение на доброволческата дейност;
 - iv) броя часове за извършване на доброволческа дейност;
 - v) наличните ресурси за покриване на разходите за издръжка и настаняване на гражданина на трета държава и минимална сума джобни пари за времето на престоя; както и
 - vi) ако е приложимо, обучението, което гражданинът на трета държава ще премине с цел подготовка за извършването на доброволческата дейност;
 - б) ако държавата членка го изисква, представя доказателство, че ако на гражданина на трета държава е осигурено настаняване от приемащата организация за целия срок на престоя, това настаняване отговаря на определените от съответната държава членка условия;
 - в) представя доказателство, че приемащата организация или — доколкото е предвидено в националното право — друг орган, отговарящ за програмата за доброволческа дейност, е сключил застраховка гражданска отговорност;
 - г) представя доказателство, ако държавата членка го изисква, че гражданинът на трета държава е преминал или ще премине основен курс за запознаване с езика, историята, политическите и социалните структури на държавата членка.
2. Държавите членки могат да определят минимална и максимална възрастова граница за граждани на трети държави, които кандидатстват за участие в програма за доброволческа дейност, без да се засягат правилата на Европейската доброволческа служба.
3. От доброволците, участващи в Европейската доброволческа служба, не се изисква да представят доказателства по буква в) и ако е приложимо, по буква г) от параграф 1.

Член 15

Одобряване на висшите училища, учебните заведения, организациите, отговарящи за програмите за доброволческа дейност, или организациите, приемащи стажанти

1. За целите на настоящата директива държавите членки могат да решат да предвидят процедура за одобряване на висшите училища, учебните заведения, организациите, отговарящи за програмите за доброволческа дейност, или организациите, приемащи стажанти.
2. Одобряването се извършва в съответствие с процедурите, установени в националното право или административните практики на съответната държава членка.

3. Ако държава членка реши да установи процедура за одобряване в съответствие с параграфи 1 и 2, тя предоставя на заинтересованите приемащи организации ясна и прозрачна информация, *inter alia*, за условията и критериите за одобрението, за неговия срок на валидност, за последиците при неспазване на условията, включително евентуалното отнемане и отказ за подновяване на одобрението, както и за всякакви приложими санкции.

Член 16

Специални условия за работещите като „au pair“

1. В допълнение към общите условия, предвидени в член 7, във връзка с приема на гражданин на трета държава с цел работа като „au pair“ гражданинът на трета държава:
 - а) представя споразумение между работещия като „au pair“ и приемашото семейство, в което се определят правата и задълженията на гражданина на трета държава в качеството му на работещ като „au pair“, включително подробните условия, свързани с получаването на джобни пари, подходящите правила, които да позволяват на работещия като „au pair“ да посещава курсове, както и максималният брой часове на ден за изпълнение на свързани със семейството задължения;
 - б) е на възраст между 18 и 30 години. В изключителни случаи държавите членки могат да разрешат приема за работещ като „au pair“ на гражданин на трета държава, който е над максималната възраст;
 - в) представя доказателство, че приемашото семейство или организацията, посредник за работещи като „au pair“, доколкото това е предвидено в националното право, поема отговорност за гражданина на трета държава за целия срок на престоя на територията на съответната държава членка, по-специално по отношение на разходи за издръжка, настаняване и рискове от злополука.
2. Държавите членки могат да изискват от гражданина на трета държава, който кандидатства да бъде приет като работещ като „au pair“, да представи доказателства:
 - а) за основни познания по езика на съответната държава членка; или
 - б) за завършено средно образование, професионални квалификации или — когато това е приложимо, за изпълнение на условията за упражняване на регулирана професия, изисквани съгласно националното право.
3. Държавите членки могат да предвидят, че приемът на работещи като „au pair“ се извършва само от организация, посредник за работещи като „au pair“, при условията, определени в националното право.
4. Държавите членки могат да изискват членовете на приемашото семейство да са с различно гражданство от това на гражданина на трета държава, кандидатстващ за прием като работещ като „au pair“, и да не са в роднински връзки със съответния гражданин на трета държава.
5. Максималният брой часове за изпълнение на задълженията на работещ като „au pair“ на седмица не може да надвишава 25 часа. Работещият като „au pair“ трябва да разполага с най-малко един свободен от задължения на работещ като „au pair“ ден в седмицата.
6. Държавите членки могат да определят минимална сума джобни пари, която да се изплаща на работещия като „au pair“.

ГЛАВА III

РАЗРЕШЕНИЯ И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРЕБИВАВАНЕТО

Член 17

Разрешения

1. Когато разрешението е под формата на разрешение за пребиваване, държавите членки използват формата, установен в Регламент (ЕО) № 1030/2002, и вписват обозначението „научен работник“, „студент“, „ученик“, „стажант“, „доброволец“ или „au pair“ в разрешението за пребиваване.
2. Когато разрешението е под формата на виза за дългосрочно пребиваване, в рубриката „забележки“ на визовия стикер държавите членки посочват, че тя е издадена на „научен работник“, „студент“, „ученик“, „стажант“, „доброволец“ или „au pair“.

3. За научните работници и студентите, идващи в Съюза в рамките на конкретна програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или по споразумение между две или повече признати висши училища, в разрешението се посочва тази конкретна програма или споразумение.

4. Когато разрешението за дългосрочна мобилност е издадено на научен работник под формата на разрешение за пребиваване, държавите членки използват формата, установен в Регламент (ЕО) № 1030/2002, и вписват „научен работник — мобилност“ в разрешението за пребиваване. Когато на научен работник се издава разрешение за целите на дългосрочната мобилност под формата на виза за дългосрочно пребиваване, в рубриката „забележки“ на визовия стикер държавите членки вписват „научен работник — мобилност“.

Член 18

Срок на валидност на разрешението

1. Срокът на валидност на разрешението за научните работници е най-малко една година или е съобразен със срока на споразумението за прием, когато той е по-кратък. Разрешението може да бъде подновено, ако не се прилага член 21.

Срокът на валидност на разрешението за научните работници, които са обхванати от програми на Съюза или многостранни програми, включващи мерки за мобилност, е най-малко две години или е съобразен със срока на споразумението за прием, когато той е по-кратък. Ако общите условия, предвидени в член 7, не са изпълнени за целия срок от две години или за целия срок на споразумението за прием, се прилага първа алинея от настоящия параграф. Държавите членки си запазват правото да проверяват дали не се прилагат основанията за отнемане, установени в член 21.

2. Срокът на валидност на разрешението за студентите е най-малко една година или е съобразен с продължителността на следването, когато тя е по-кратка. Разрешението може да бъде подновено, ако не се прилага член 21.

Срокът на валидност на разрешението за студентите, които са обхванати от програми на Съюза или многостранни програми, включващи мерки за мобилност, или от споразумение между две или повече висши училища, е най-малко две години или е съобразен с продължителността на следването, когато тя е по-кратка. Ако общите условия, предвидени в член 7, не са изпълнени за целия срок от две години или за цялата продължителност на следването, се прилага първа алинея от настоящия параграф. Държавите членки си запазват правото да проверяват дали не се прилагат основанията за отнемане, установени в член 21.

3. Държавите членки могат да предвидят, че общата продължителност на пребиваването за следване не може да надвишава максималната продължителност на следването, определена в националното право.

4. Срокът на валидност на разрешението за учениците е съобразен с продължителността на програмата за ученически обмен или на образователния проект, когато тя е по-кратка от една година, или е максимум една година. Държавите членки могат да решат да разрешат подновяването на разрешението еднократно за срока, необходим за приключването на програмата за ученически обмен или на образователния проект, ако не се прилага член 21.

5. Срокът на валидност на разрешението за работещите като „au pair“ е съобразен със срока на споразумението между работещия като „au pair“ и приемащото семейство, когато той е по-кратък от една година, или е максимум една година. Държавите членки могат да решат да разрешат подновяването на разрешението еднократно за максимален срок от шест месеца след обосновано искане от страна на приемащото семейство, ако не се прилага член 21.

6. Срокът на валидност на разрешението за стажантите е съобразен със срока на споразумението за стаж, когато той е по-кратък от шест месеца, или е максимум шест месеца. Ако срокът на споразумението е по-дълъг от шест месеца, срокът на валидност на разрешението може да съответства на въпросния срок в съответствие с националното право.

Държавите членки могат да решат да разрешат подновяването на разрешението еднократно за срока, необходим за приключването на стажа, ако не се прилага член 21.

7. Срокът на валидност на разрешението за доброволците е съобразен със срока на споразумението, посочено в член 14, параграф 1, буква а), когато той е по-кратък от една година, или е максимум една година. Ако срокът на споразумението е по-дълъг от една година, срокът на валидност на разрешението може да съответства на въпросния срок в съответствие с националното право.

8. Държавите членки могат да предвидят, че ако срокът на валидност на документа за пътуване на гражданина на трета държава е по-кратък от една година или от две години в случаите, посочени в параграфи 1 и 2, срокът на валидност на разрешението не надвишава срока на валидност на документа за пътуване.

9. Когато държавите членки разрешават влизане и пребиваване през първата година въз основа на виза за дългосрочно пребиваване, се подава заявление за разрешение за пребиваване преди изтичането на срока на валидност на визата за дългосрочно пребиваване. Разрешението за пребиваване може да бъде издадено, ако не се прилага член 21.

Член 19

Допълнителна информация

1. Държавите членки могат да посочват допълнителна информация на хартиен носител или да съхраняват такава информация в електронен формат, както е посочено в член 4 от Регламент (ЕО) № 1030/2002 и точка 16, буква а) от приложението към него. Тази информация може да се отнася до мястото на пребиваване, а в случаите, обхванати от член 24 от настоящата директива — до стопанската дейност на студента, и включва по-специално пълен списък на държавите членки, в които научният работник или студентът възнамерява да отиде в рамките на мобилността, или съответната информация за конкретна програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или за споразумение между две или повече висши училища.

2. Освен това държавите членки могат да предвидят, че информацията, посочена в параграф 1 от настоящия член, се посочва във визата за дългосрочно пребиваване, както е предвидено в точка 12 от приложението към Регламент (ЕО) № 1683/95 на Съвета ⁽¹⁾.

ГЛАВА IV

ОСНОВАНИЯ ЗА ОТКАЗ ЗА ИЗДАВАНЕ, ОТНЕМАНЕ ИЛИ ОТКАЗ ЗА ПОДНОВЯВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ

Член 20

Основания за отказ за издаване на разрешение

1. Държавите членки отхвърлят заявление, ако:
 - а) не са изпълнени общите условия, предвидени в член 7, или съответните специални условия, предвидени в членове 8, 11, 12, 13, 14 или 16;
 - б) представените документи са получени с измама или са неистински или подправени;
 - в) съответната държава членка позволява прием единствено чрез одобрена приемаща организация и приемащата организация не е одобрена.
2. Държавите членки могат да отхвърлят заявление, ако:
 - а) приемащата организация, друг орган, посочен в член 14, параграф 1, буква а), трето лице, посочено в член 12, параграф 1, буква г), приемащото семейство или организацията, посредник за работещи като „au pair“, не са изпълнили правните си задължения в областта на социалната сигурност, данъчното облагане, трудовите права или условията на труд;
 - б) когато е приложимо, условията на трудова заетост, предвидени в националното право или колективни договори или практики в съответната държава членка, не са изпълнени от приемащата организация или приемащото семейство, които ще наемат на работа гражданин на трета държава;
 - в) приемащата организация, друг орган, посочен в член 14, параграф 1, буква а), трето лице, посочено в член 12, параграф 1, буква г), приемащото семейство или организацията, посредник за работещи като „au pair“, са били санкционирани в съответствие с националното право за недеklarиран труд или незаконна трудова заетост;
 - г) приемащата организация е била създадена или извършва дейност с основната цел да улеснява влизането на граждани на трети държави, попадащи в обхвата на настоящата директива;
 - д) ако е приложимо, стопанската дейност на приемащата организация е в процес на прекратяване или е прекратена в рамките на национално производство по несъстоятелност, или вече не се извършва никаква стопанска дейност;
 - е) държавата членка има доказателства или сериозни и обективни основания да смята, че гражданинът на трета държава ще пребивава с цел, различна от тази, поради която кандидатства за прием.

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 1683/95 на Съвета от 29 май 1995 г. за определяне на единен формат за визи (ОВ L 164, 14.7.1995 г., стр. 1).

3. Когато гражданин на трета държава кандидатства да бъде приет с цел встъпване в трудово правоотношение в държава членка, тази държава членка може да провери дали въпросното работно място би могло да се заеме от гражданин на съответната държава членка или от друг гражданин на Съюза, или от гражданин на трета държава, пребиваващ законно в същата държава членка, като в такъв случай може да отхвърли заявлението. Настоящият параграф се прилага, без да се засяга принципът за предпочитане на граждани на Съюза, отразен в приложимите разпоредби на съответните актове за присъединяване.

4. Без да се засяга параграф 1, при всяко решение за отхвърляне на заявление се вземат предвид конкретните обстоятелства по случая, като се зачита принципът на пропорционалност.

Член 21

Основания за отнемане или отказ за подновяване на разрешение

1. Държавите членки отнемат или, когато е приложимо, отказват да подновят разрешение, ако:

- a) гражданинът на трета държава вече не отговаря на общите условия, предвидени в член 7, с изключение на член 7, параграф 6, или на съответните специални условия, предвидени в членове 8, 11, 12, 13, 14, 16, или на условията, предвидени в член 18;
- b) представеното разрешение или представените документи са получени с измама или са неистински или подправени;
- v) съответната държава членка допуска прием единствено чрез одобрена приемаща организация и приемащата организация не е одобрена;
- г) гражданинът на трета държава пребивава на територията на държавата членка за цели, различни от тези, за които е било разрешено пребиваването на гражданина на трета държава.

2. Държавите членки могат да отнемат или да откажат да подновят разрешение, ако:

- a) приемащата организация или друг орган, посочен в член 14, параграф 1, буква а), трето лице, посочено в член 12, параграф 1, буква г), приемащото семейство или организацията, посредник за работещи като „au pair“, не са изпълнили правните си задължения в областта на социалната сигурност, данъчното облагане, трудовите права или условията на труд;
- b) когато е приложимо, условията на трудова заетост, предвидени в националното право или колективни договори или практики в съответната държава членка, не са изпълнени от приемащата организация или приемащото семейство, които наемат на работа гражданин на трета държава;
- v) приемащата организация, друг орган, посочен в член 14, параграф 1, буква а), трето лице, посочено в член 12, параграф 1, буква г), приемащото семейство или организацията, посредник за работещи като „au pair“, са били санкционирани в съответствие с националното право за недеклариран труд или незаконна трудова заетост;
- г) приемащата организация е била създадена или извършва дейност с основната цел да улеснява влизането на граждани на трети държави, попадащи в обхвата на настоящата директива;
- д) когато е приложимо, стопанската дейност на приемащата организация е в процес на прекратяване или е прекратена в рамките на национално производство по несъстоятелност, или вече не се извършва никаква стопанска дейност;
- e) по отношение на студенти — сроковете, наложени във връзка с достъпа до стопанска дейност по член 24, не са спазени или студентът не отбелязва достатъчен напредък в следването в съответствие с националното право или административните практики.

3. В случай на отнемане на разрешение държавата членка може да се консултира с приемащата организация във връзка с оценката за липса на напредък в следването, както е посочено в параграф 2, буква e).

4. Държавите членки могат да отнемат разрешение или да откажат неговото подновяване по причини, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве.

5. Когато гражданин на трета държава кандидатства за подновяване на разрешението си да встъпи или да продължи да бъде в трудово правоотношение в държава членка, с изключение на научен работник, който продължава трудовото си правоотношение със същата приемаща организация, тази държава членка може да провери дали въпросното работно място би могло да се заеме от гражданин на съответната държава членка или от друг гражданин на Съюза, или от гражданин на трета държава, пребиваващ дългосрочно в същата държава членка, като в такъв случай може да откаже да продължи разрешението. Настоящият параграф се прилага, без да се засяга принципът за предпочитане на граждани на Съюза, отразен в приложимите разпоредби на съответните актове за присъединяване.
6. Когато държава членка възнамерява да отнеме или да откаже да поднови разрешението на студент в съответствие с параграф 2, буква а), в), г) или д), на студента се разрешава да подаде заявление за прием в друго висше училище за еквивалентен образователен курс с цел да получи възможност да завърши следването. На студента се разрешава престой на територията на съответната държава членка, докато компетентните органи вземат решение по неговото заявление.
7. Без да се засяга параграф 1, при всяко решение за отнемане на разрешение или за отказ то да бъде подновено се вземат предвид конкретните обстоятелства по случая, като се зачита принципът на пропорционалност.

ГЛАВА V

ПРАВА

Член 22

Равно третиране

1. Научните работници имат право на равно третиране спрямо гражданите на съответната държава членка, както е предвидено в член 12, параграфи 1 и 4 от Директива 2011/98/ЕС.
2. Държавите членки могат да ограничат равното третиране по отношение на научните работници:
- а) по член 12, параграф 1, буква в) от Директива 2011/98/ЕС, като изключат стипендиите и заемите за обучение и издръжка и други безвъзмездни средства и заеми;
 - б) по член 12, параграф 1, буква д) от Директива 2011/98/ЕС, като не отпускат семейни обезщетения на научни работници, на които е било разрешено да пребивават на територията на въпросната държава членка за срок, ненадвишаващ шест месеца;
 - в) по член 12, параграф 1, буква е) от Директива 2011/98/ЕС, като ограничат прилагането на тази разпоредба до случаи, при които регистрираното или обичайното местопребиваване на членовете на семейството на научен работник, за които той подава заявление за облекчения, е на територията на въпросната държава членка;
 - г) по член 12, параграф 1, буква ж) от Директива 2011/98/ЕС, като ограничат достъпа до жилишно настаняване.
3. Стажантите, доброволците и работещите като „au pair“, когато се разглеждат като намиращи се в трудово правоотношение в съответната държава членка, и студентите имат право на равно третиране с гражданите на съответната държава членка, както е предвидено в член 12, параграфи 1 и 4 от Директива 2011/98/ЕС, при спазване на ограниченията, предвидени в параграф 2 от посочения член.
4. Стажантите, доброволците и работещите като „au pair“, когато не се разглеждат като намиращи се в трудово правоотношение в съответната държава членка, и учениците имат право на равно третиране по отношение на достъпа до стоки и услуги и снабдяването на обществеността със стоки и услуги, съгласно предвиденото в националното право, както и, когато е приложимо, по отношение на признаването на дипломи, свидетелства и други професионални квалификации в съответствие с приложимите национални процедури.

Държавите членки могат да решат да не им предоставят равно третиране по отношение на процедурите за жилишно настаняване и/или услугите, предоставяни от публичните служби за трудова заетост в съответствие с националното право.

Член 23

Преподавателска дейност от научни работници

Научните работници могат, в допълнение към научноизследователската си дейност, да преподават в съответствие с националното право. Държавите членки могат да определят максимален брой часове или дни за преподаване.

Член 24

Стопанска дейност, упражнявана от студентите

1. Извън времето, посветено на учебна дейност, и при спазване на правилата и условията за съответната дейност в съответната държава членка студентите имат право да бъдат наемани на работа и може да им бъде разрешено да упражняват самостоятелна стопанска дейност при спазване на ограниченията, предвидени в параграф 3.
2. Когато е необходимо, държавите членки издават на студентите и/или на работодателите предварително разрешение в съответствие с националното право.
3. Всяка държава членка определя максималния брой часове седмично, месечно или годишно, през които е допустимо упражняването на такава дейност, като тези часове не могат да са под 15 часа седмично или еквивалента им в дни или в месеци годишно. При това може да се вземе предвид положението на пазара на труда в съответната държава членка.

Член 25

Престой с цел търсене на работа или започване на предприемаческа дейност от научни работници и студенти

1. След приключване на научното изследване или следването научните работници и студентите трябва да имат възможност за престой на територията на държавата членка, издала разрешението по член 17, въз основа на посоченото в параграф 3 от настоящия член разрешение за пребиваване за срок от най-малко девет месеца, за да търсят възможности за трудова заетост или за да започнат собствен бизнес.
2. Държавите членки могат да решат да определят минимално ниво на образователната степен, която студентите трябва да са придобили, за да се възползват от прилагането на настоящия член. Това ниво не трябва да бъде по-високо от ниво 7 от Европейската квалификационна рамка ⁽¹⁾.
3. За целите на престоя, посочен в параграф 1, държавите членки издават при подаване на заявление от научния работник или студента разрешение за пребиваване на гражданина на трета държава в съответствие с Регламент (ЕО) № 1030/2002, когато условията, предвидени в член 7, параграф 1, букви а), в), г) и д) и параграф 6, и когато е приложимо — член 7, параграф 2 от настоящата директива, продължават да са изпълнени. Държавите членки изискват за научните работници потвърждение от научноизследователската организация, че са приключили научноизследователската дейност, а за студентите — доказателство, че са получили диплома за висше образование, свидетелство или друго удостоверение за формална квалификация. Когато е приложимо и ако разпоредбите на член 26 продължават да са спазени, предвиденото в посочения член разрешение за пребиваване се подновява съответно.
4. Държавите членки могат да отхвърлят заявление по настоящия член, когато:
 - а) условията, предвидени в параграф 3, а когато е приложимо — в параграфи 2 и 5, не са изпълнени;
 - б) представените документи са получени с измама или са неистински или подправени.
5. Държавите членки могат да изискват заявлението по настоящия член на научния работник или студента и когато е приложимо — на членовете на семейството на научния работник, да се подаде най-малко 30 дни преди изтичането на срока на валидност на разрешението, издадено съгласно член 17 или 26.
6. Ако доказателството за получена диплома за висше образование, свидетелство или друго удостоверение за формална квалификация или потвърждението от научноизследователската организация за приключване на научноизследователската дейност не са налични преди изтичането на срока на валидност на разрешението, издадено съгласно член 17, а всички останали условия са изпълнени, държавата членка разрешава на гражданина на трета държава престой на територията ѝ, за да представи тези доказателства в рамките на разумен срок в съответствие с националното право.
7. След най-малко три месеца от издаването на разрешението за пребиваване по настоящия член от съответната държава членка тя може да изиска от гражданите на трети държави да докажат, че имат реални шансове да бъдат наети на работа или да започнат собствен бизнес.

Държавите членки могат да изискват възможностите за трудова заетост, която гражданинът на трета държава търси, или бизнесът, който лицето се опитва да започне, да съответстват на нивото на приключеното научно изследване или следване.

⁽¹⁾ Препоръка на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот (ОВ С 111, 6.5.2008 г., стр. 1).

8. Ако предвидените в параграф 3 или 7 условия вече не са изпълнени, държавите членки могат да отнемат разрешението за пребиваване на гражданина на трета държава и на членовете на неговото семейство, когато е приложимо, в съответствие с националното право.

9. Вторите държави членки могат да прилагат настоящия член към научните работници и членовете на техните семейства, когато е приложимо, или студентите, които пребивават или са пребивавали в съответната втора държава членка в съответствие с член 28, 29, 30 или 31.

Член 26

Членове на семейството на научните работници

1. С цел на членовете на семейството на научните работници да се даде възможност да се присъединят към тях в първата държава членка или, в случай на дългосрочна мобилност — във втората държава членка, държавите членки прилагат разпоредбите на Директива 2003/86/ЕО с дерогациите, установени в настоящия член.

2. Чрез дерогация от член 3, параграф 1 и член 8 от Директива 2003/86/ЕО издаването на разрешение за пребиваване на членовете на семейството не се обвързва с изискването научният работник да има реални перспективи да получи право на постоянно пребиваване и да има минимален срок на пребиваване.

3. Чрез дерогация от член 4, параграф 1, последна алинея и член 7, параграф 2 от Директива 2003/86/ЕО посочените в тези разпоредби мерки и условия за интеграция могат да се прилагат само след като съответните лица получат разрешение за пребиваване.

4. Чрез дерогация от член 5, параграф 4, първа алинея от Директива 2003/86/ЕО разрешенията за пребиваване на членовете на семейството се издават от държавата членка, ако условията за събиране на семейството са изпълнени, в рамките на 90 дни от датата на подаване на окомплектованото заявление. Компетентният орган на съответната държава членка обработва заявлението за членовете на семейството едновременно със заявлението за прием или за дългосрочна мобилност за научния работник, ако заявлението за членовете на семейството е подадено по същото време. Разрешението за пребиваване за членовете на семейството се издава само ако научният работник получи разрешение съгласно член 17.

5. Чрез дерогация от член 13, параграфи 2 и 3 от Директива 2003/86/ЕО срокът на валидност на разрешението за пребиваване на членовете на семейството по правило изтича на датата, на която изтича срокът на валидност на разрешението на научния работник. Това включва, когато е приложимо, разрешенията, издадени на научния работник с цел търсене на работа или започване на предприемаческа дейност, както е предвидено в член 25. Държавите членки могат да изискват срокът на валидност на документите за пътуване на членовете на семейството да обхваща най-малко срока на планирания престой.

6. Чрез дерогация от член 14, параграф 2, второ изречение от Директива 2003/86/ЕО първата държава членка или — в случай на дългосрочна мобилност — втората държава членка не прилага никакъв срок по отношение на достъпа до пазара на труда на членовете на семейството, освен при изключителни обстоятелства, като например изключително високи нива на безработица.

ГЛАВА VI

МОБИЛНОСТ МЕЖДУ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Член 27

Мобилност в рамките на Съюза

1. Гражданин на трета държава, който притежава валидно разрешение, издадено от първата държава членка с цел следване в рамките на програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или на споразумение между две или повече висши училища, или с цел провеждане на научно изследване, може да влиза и престоюва с цел провеждане на част от следването или научното изследване в една или няколко втори държави членки въз основа на това разрешение и валиден документ за пътуване при условията, предвидени в членове 28, 29 и 31, и при спазване на член 32.

2. По време на мобилността по параграф 1 научните работници могат в допълнение към научноизследователската си дейност да преподават, а студентите могат в допълнение към следването си да работят в една или няколко втори държави членки съгласно условията, предвидени съответно в членове 23 и 24.

3. Когато научен работник се премества във втора държава членка съгласно член 28 или 29, членовете на семейството му, които притежават разрешение за пребиваване, издадено в съответствие с член 26, имат право да придружат научния работник в рамките на мобилността на научния работник при условията, предвидени в член 30.

Член 28

Краткосрочна мобилност на научни работници

1. Научни работници, които притежават валидно разрешение, издадено от първата държава членка, имат право на престой с цел провеждане на част от научното си изследване в научноизследователска организация в една или няколко втори държави членки за срок до 180 дни в рамките на всеки период от 360 дни за държава членка, при спазване на предвидените в настоящия член условия.

2. Втората държава членка може да изисква научният работник, научноизследователската организация в първата държава членка или научноизследователската организация във втората държава членка да уведомят компетентните органи на първата и на втората държава членка за намерението на научния работник да проведе част от научното изследване в научноизследователската организация във втората държава членка.

В тези случаи втората държава членка дава възможност уведомлението да се направи:

- а) по време на кандидатстването в първата държава членка, ако на този етап вече е планирана мобилността към втората държава членка; или
- б) след като научният работник е бил приет в първата държава членка, веднага след като се узнае за планираната мобилност към втората държава членка.

3. Когато уведомлението е направено в съответствие с параграф 2, буква а) и втората държава членка не е повдигнала възражения пред първата държава членка в съответствие с параграф 7, мобилността на научния работник към втората държава членка може да се осъществи във всеки един момент в рамките на срока на валидност на разрешението.

4. Когато уведомлението е направено в съответствие с параграф 2, буква б), мобилността може да се започне след уведомление до втората държава членка — незабавно или във всеки един момент след това в рамките на срока на валидност на разрешението.

5. Уведомлението включва валидния документ за пътуване, както е предвидено в член 7, параграф 1, буква а), и валидното разрешение, издадено от първата държава членка, което покрива периода на мобилността.

6. Втората държава членка може да изисква уведомлението да включва предаването на следните документи и информация:

- а) споразумението за прием в първата държава членка, посочено в член 10, или, ако втората държава членка го изисква, споразумение за прием, сключено с научноизследователската организация във втората държава членка;
- б) ако това не е посочено в споразумението за прием — планираната продължителност и датите на мобилността;
- в) доказателство, че научният работник има здравна застраховка за всички рискове, които обикновено се покриват за граждани на въпросната държава членка, както е предвидено в член 7, параграф 1, буква в);
- г) доказателство, че по време на престоя научният работник ще разполага с достатъчно средства за покриване на разходите за издръжка, без да използва системата за социално подпомагане на държавата членка, съгласно предвиденото в член 7, параграф 1, буква д), както и на пътните разходи до първата държава членка в случаите, посочени в член 32, параграф 4, буква б).

Втората държава членка може да изисква от уведомяващия да посочи преди началото на мобилността адреса на съответния научен работник на територията на втората държава членка.

Втората държава членка може да изисква от уведомяващия да представи документите на официален език на тази държава членка или на някой официален език на Съюза, определен от същата държава членка.

7. Въз основа на посоченото в параграф 2 уведомление втората държава членка може да повдигне възражение срещу мобилността на научния работник към нейната територия в срок от 30 дни след получаване на окомплектованото уведомление, ако:

- а) условията, предвидени в параграф 5 или, когато е приложимо, в параграф 6, не са изпълнени;
- б) се прилага едно от основанията за отхвърляне на заявления, установени в член 20, параграф 1, буква б) или в) или в параграф 2 от същия член;
- в) е достигната максималната продължителност на престоя, посочена в параграф 1.

8. На научните работници, за които се счита, че представляват заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, не се разрешава влизане или престой на територията на втората държава членка.
9. Компетентните органи на втората държава членка информират без забавяне в писмена форма компетентните органи на първата държава членка и уведомяващия за възраженията си срещу мобилността. Ако втората държава членка повдигне възражения срещу мобилността в съответствие с параграф 7 и мобилността все още не е започнала, не се допуска научният работник да проведе част от научното изследване в научноизследователската организация във втората държава членка. Когато мобилността вече е започнала, се прилага член 32, параграф 4.
10. След като изтече срокът за повдигане на възражения, втората държава членка може да издаде на научния работник документ, удостоверяващ, че той има право на престой на територията ѝ, както и да се ползва от правата, предвидени в настоящата директива.

Член 29

Дългосрочна мобилност на научни работници

1. За научните работници, които притежават валидно разрешение, издадено от първата държава членка, и които възнамеряват да проведат част от научното си изследване в научноизследователска организация в една или няколко втори държави членки за повече от 180 дни в дадена държава членка, втората държава членка:
 - а) прилага член 28 и дава разрешение на научния работник за престой на нейната територия въз основа на разрешението, издадено от първата държава членка и в рамките на срока му на валидност; или
 - б) прилага процедурата, предвидена в параграфи 2—7.

Втората държава членка може да определи максимален срок за дългосрочната мобилност на даден научен работник, като този срок не може да е по-кратък от 360 дни.

2. Когато се подава заявление за дългосрочна мобилност:

- а) втората държава членка може да изисква от научния работник, научноизследователската организация в първата държава членка или научноизследователската организация във втората държава членка да представят следните документи:
 - i) валиден документ за пътуване, както е предвидено в член 7, параграф 1, буква а), и валидно разрешение, издадено от първата държава членка;
 - ii) доказателство, че научният работник има здравна застраховка за всички рискове, които обикновено се покриват за граждани на въпросната държава членка, както е предвидено в член 7, параграф 1, буква в);
 - iii) доказателство, че по време на престоя научният работник ще разполага с достатъчно средства за покриване на разходите за издръжка, без да използва системата за социално подпомагане на държавата членка, съгласно предвиденото в член 7, параграф 1, буква д), както и на пътните разходи до първата държава членка в случаите, посочени в член 32, параграф 4, буква б);
 - iv) споразумението за прием в първата държава членка, посочено в член 10, или — ако втората държава членка го изисква — споразумение за прием, сключено с научноизследователската организация във втората държава членка;
 - v) ако това не е посочено в никой от документите, представени от заявителя — планираната продължителност и датите на мобилността.

Втората държава членка може да изисква заявителя да посочи адреса на съответния научен работник на нейна територия. Когато националното право на втората държава членка изисква при подаването на заявлението да бъде посочен адрес, а съответният научен работник все още не знае своя бъдещ адрес, държавата членка приема временен адрес. В такъв случай научният работник посочва своя постоянен адрес най-късно в момента на издаване на разрешението за дългосрочна мобилност.

Втората държава членка може да изисква от заявителя да представи документите на официален език на тази държава членка или на някой официален език на Съюза, определен от същата държава членка;

- б) втората държава членка взема решение по заявлението за дългосрочна мобилност и уведомява в писмена форма заявителя за своето решение във възможно най-кратък срок, но не по-късно от 90 дни, считано от датата на подаване на окомплектованото заявление до компетентните органи на втората държава членка;
- в) от научния работник не се изисква да напусне териториите на държавите членки, за да подаде заявление, и към него не се прилага изискване за виза;

- г) допуска се научният работник да провежда част от научното изследване в научноизследователската организация във втората държава членка, докато компетентните органи вземат решение по заявлението за дългосрочна мобилност, при условие че:
- i) не е изтекъл срокът, посочен в член 28, параграф 1, нито срокът на валидност на издаденото от първата държава членка разрешение; както и
 - ii) ако втората държава членка изисква това — окомплектованото заявление е било подадено до втората държава членка най-малко 30 дни преди да започне дългосрочната мобилност на научния работник;
- д) заявление за дългосрочна мобилност не може да се подава едновременно с уведомление за краткосрочна мобилност. Когато необходимостта от дългосрочна мобилност възникне, след като краткосрочната мобилност вече е започнала, втората държава членка може да изисква заявлението за дългосрочна мобилност да бъде подадено най-малко 30 дни преди края на краткосрочната мобилност.
3. Втората държава членка може да отхвърли заявление за дългосрочна мобилност, когато:
- а) условията, предвидени в параграф 2, буква а), не са изпълнени;
 - б) се прилага едно от основанията за отхвърляне на заявления, установени в член 20, с изключение на параграф 1, буква а) от същия член;
 - в) срокът на разрешението на научния работник в първата държава членка изтича по време на процедурата; или
 - г) когато е приложимо е достигната максималната продължителност на престоя, определена в параграф 1, втора алинея.
4. На научните работници, за които се счита, че представляват заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, не се разрешава влизане или престой на територията на втората държава членка.
5. Когато втората държава членка вземе положително решение по заявлението за дългосрочна мобилност, посочено в параграф 2 от настоящия член, на научния работник се издава разрешение в съответствие с член 17, параграф 4. Втората държава членка информира компетентните органи на първата държава членка, когато издава разрешение за дългосрочна мобилност.
6. Втората държава членка може да отнеме разрешението за дългосрочна мобилност, когато:
- а) условията, предвидени в параграф 2, буква а) или в параграф 4 от настоящия член, не са били изпълнени или вече не се изпълняват; или
 - б) се прилага едно от основанията за отнемане на разрешението, определени в член 21, с изключение на параграф 1, буква а), параграф 2, буква е) и параграфи 3, 5 и 6 от същия член.
7. Когато държава членка взема решение относно дългосрочна мобилност, се прилага съответно член 34, параграфи 2 — 5.

Член 30

Мобилност на членовете на семейството на научните работници

1. Членовете на семейството на научен работник, които притежават валидно разрешение за пребиваване, издадено от първата държава членка, имат право на влизане и престой в една или няколко втори държави членки с цел да придружават научния работник.
2. Когато втората държава членка прилага процедурата на уведомяване, посочена в член 28, параграф 2, тя изисква предаването на следните документи и информация:
- а) документите и информацията, изисквани съгласно член 28, параграф 5 и параграф 6, букви б), в) и г), във връзка с членовете на семейството, придружаващи научния работник;
 - б) доказателство, че членът на семейството е пребивавал в качеството си на член на семейството на научния работник в първата държава членка в съответствие с член 26.

Втората държава членка може да изисква от уведомяващия да представи документите на официален език на тази държава членка или на някой официален език на Съюза, определен от същата държава членка.

Втората държава членка може да възрази срещу мобилността на члена на семейството на нейна територия, ако не са изпълнени условията, определени в първа алинея. Към тези членове на семейството се прилага съответно член 28, параграф 7, букви б) и в) и параграф 9.

3. Когато втората държава членка прилага процедурата, посочена в член 29, параграф 1, буква б), научният работник или членовете на неговото семейство подават заявление до компетентните органи на втората държава членка. Втората държава членка изисква от заявителя да предаде следните документи и информация относно членовете на семейството:

- а) документите и информацията, изисквани съгласно член 29, параграф 2, буква а), подточки i), ii), iii) и v), във връзка с членовете на семейството, придружаващи научния работник;
- б) доказателство, че членът на семейството е пребивавал в качеството си на член на семейството на научния работник в първата държава членка в съответствие с член 26.

Втората държава членка може да изисква от заявителя да представи документите на официален език на тази държава членка или на някой официален език на Съюза, определен от същата държава членка.

Втората държава членка може да отхвърли заявлението за дългосрочна мобилност на члена на семейството на нейна територия, ако не са изпълнени условията, определени в първа алинея. Към тези членове на семейството се прилагат съответно член 29, параграф 2, букви б) и в), параграф 3, букви б), в) и г), параграф 5, параграф 6, буква б) и параграф 7.

Валидността на разрешението за дългосрочна мобилност на членовете на семейството по правило изтича на датата, на която изтича валидността на разрешението на научния работник, издадено от втората държава членка.

Разрешението за дългосрочна мобилност на членовете на семейството може да бъде отнето, а подновяването му — отказано, ако разрешението за дългосрочна мобилност на научния работник, когото придружават, е отнето или подновяването му е отказано и те не се ползват с каквото и да било автономно право на пребиваване.

4. На членовете на семейството, за които се счита, че представляват заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, не се разрешава влизане или престой на територията на втората държава членка.

Член 31

Мобилност на студентите

1. Студентите, които притежават валидно разрешение, издадено от първата държава членка, и са обхванати от програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или от споразумение между две или повече висши училища, имат право на влизане и престой с цел провеждане на част от следването си във висше училище в една или няколко втори държави членки за срок до 360 дни за държава членка и при спазване на условията, определени в параграфи 2—10.

Студент, който не е обхванат от програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или от споразумение между две или повече висши училища, подава заявление за разрешение за влизане и престой във втора държава членка с цел провеждане на част от следването във висше училище в съответствие с членове 7 и 11.

2. Втората държава членка може да изисква висшето училище в първата държава членка, висшето училище във втората държава членка или студентът да уведомят компетентните органи на първата и втората държава членка за намерението на студента да проведе част от следването във висше училище във втората държава членка.

В тези случаи втората държава членка дава възможност уведомлението да се направи:

- а) по време на кандидатстването в първата държава членка, ако на този етап вече е планирана мобилността към втората държава членка; или
- б) след като студентът е бил приет в първата държава членка — веднага след като се узнае за планираната мобилност към втората държава членка.

3. Когато уведомлението е направено в съответствие с параграф 2, буква а) и втората държава членка не е повдигнала възражения пред първата държава членка в съответствие с параграф 7, мобилността на студента към втората държава членка може да се осъществи във всеки един момент в рамките на срока на валидност на разрешението.

4. Когато уведомлението е направено в съответствие с параграф 2, буква а) и втората държава членка не е повдигнала в писмена форма възражения срещу мобилността на студента в съответствие с параграфи 7 и 9, мобилността се счита за одобрена и може да се осъществи във втората държава членка.

5. Уведомлението включва валидния документ за пътуване, както е предвидено в член 7, параграф 1, буква а), и валидното разрешение, издадено от първата държава членка, което покрива целия срок на мобилността.
6. Втората държава членка може да изисква уведомлението да включва предаването на следните документи и информация:
- а) доказателство, че студентът провежда част от следването във втората държава членка в рамките на програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или на споразумение между две или повече висши училища, и доказателство, че студентът е приет от висше училище във втората държава членка;
 - б) ако това не е посочено по буква а) — планираната продължителност и датите на мобилността;
 - в) доказателство, че студентът има здравна застраховка за всички рискове, които обикновено се покриват за граждани на въпросната държава членка, както е предвидено в член 7, параграф 1, буква в);
 - г) доказателство, че по време на престоя студентът ще разполага с достатъчно средства за покриване на разходите за издръжка, без да използва системата за социално подпомагане на държавата членка, съгласно предвиденото в член 7, параграф 1, буква д), на разходите за следването, както и на пътните разходи до първата държава членка в случаите, посочени в член 32, параграф 4, буква б);
 - д) доказателство, че са платени таксите, начислявани от висшето училище, ако има такива.

Втората държава членка може да изисква от уведомяващия да посочи преди началото на мобилността адреса на съответния студент на територията на втората държава членка.

Втората държава членка може да изисква от уведомяващия да представи документите на официален език на тази държава членка или на някой официален език на Съюза, определен от същата държава членка.

7. Въз основа на посоченото в параграф 2 уведомление втората държава членка може да повдигне възражение срещу мобилността на студента към нейната територия в срок от 30 дни след получаване на окомплектованото уведомление, ако:

- а) условията, предвидени в параграф 5 или 6, не са изпълнени;
- б) се прилага едно от основанията за отхвърляне на заявления, установени в член 20, параграф 1, буква б) или в) или в параграф 2 от същия член;
- в) е достигната максималната продължителност на престоя, определена в параграф 1.

8. На студентите, за които се счита, че представляват заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, не се разрешава влизане или престой на територията на втората държава членка.

9. Компетентните органи на втората държава членка информират без забавяне в писмена форма компетентните органи на първата държава членка и уведомяващия за възраженията си срещу мобилността. Ако втората държава членка повдигне възражения срещу мобилността в съответствие с параграф 7, не се допуска студентът да проведе част от следването във висшето училище във втората държава членка.

10. След като изтече срокът за повдигане на възражения, втората държава членка може да издаде на студента документ, удостоверяващ, че има право на престой на територията ѝ, както и да се ползва от правата, предвидени в настоящата директива.

Член 32

Гаранции и санкции в случай на мобилност

1. Когато разрешението с цел провеждане на научно изследване или следване е издадено от компетентните органи на държава членка, която не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, и научният работник или студентът пресича външна граница, за да влезе във втора държава членка в рамките на мобилност, компетентните органи на втората държава членка имат право да изискват като доказателство за мобилността валидното разрешение, издадено от първата държава членка, и:

- а) копие от уведомлението съгласно член 28, параграф 2 или член 31, параграф 2; или
- б) когато втората държава членка допуска мобилност без уведомление — доказателство, че студентът провежда част от следването във втората държава членка в рамките на програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или на споразумение между две или повече висши училища, а за научните работници — копие от споразумението за прием, в което са посочени данните за мобилността на научния работник, или — ако данните за мобилността не са посочени в споразумението за прием — писмо от научноизследователската организация във втората държава членка, в което са посочени най-малко продължителността на мобилността в рамките на Съюза и местонахождението на научноизследователската организация във втората държава членка.

По отношение на членовете на семейството на научния работник компетентните органи на втората държава членка имат право да изискват като доказателство за мобилността валидното разрешение, издадено от първата държава членка, и копие от уведомлението съгласно член 30, параграф 2 или доказателство, че придружават научния работник.

2. В случай че компетентните органи на първата държава членка отнемат разрешението, те незабавно уведомяват за това органите на втората държава членка, когато е приложимо.
3. Втората държава членка може да изисква да бъде уведомявана от приемащата организация във втората държава членка или научния работник, или студента за всяка промяна, която засяга условията, въз основа на които е било разрешено осъществяването на мобилността.
4. В случай че научният работник или членовете на неговото семейство, когато е приложимо, или студентът не отговарят или са престанали да отговарят на условията за мобилност:
 - а) втората държава членка може да изисква научният работник и членовете на неговото семейство, когато е приложимо, или студентът незабавно да прекратят всякаква дейност и да напуснат територията ѝ;
 - б) при поискване от втората държава членка, първата държава членка позволява без забавяне и формалности повторно влизане на научния работник и на членовете на неговото семейство, когато е приложимо, или на студента. Същото се прилага и ако изтече срокът на валидност на разрешението, издадено от първата държава членка, или то бъде отнето по време на мобилността във втората държава членка.
5. Когато научният работник или членовете на неговото семейство, или студентът пресичат външната граница на държава членка, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, същата държава членка прави проверка в Шенгенската информационна система. Тази държава членка отказва влизане или повдига възражение срещу мобилността на лицата, за които в Шенгенската информационна система е подаден сигнал за целите на отказ на влизане и престой.

ГЛАВА VII

ПРОЦЕДУРА И ПРОЗРАЧНОСТ

Член 33

Санкции спрямо приемащите организации

Държавите членки могат да предвидят санкции спрямо приемащите организации или, в случаите по член 24 — спрямо работодателите, които не са изпълнили задълженията си по настоящата директива. Тези санкции трябва да са ефективни, пропорционални и възпиращи.

Член 34

Процедурни гаранции и прозрачност

1. Компетентните органи на съответната държава членка приемат решение по заявлението за разрешение или за неговото подновяване и уведомяват заявителя в писмена форма за това решение, в съответствие с процедурите за уведомяване съгласно националното право, възможно най-бързо, но не по-късно от 90 дни от датата на подаване на окомплектованото заявление.
2. Чрез дерогация от параграф 1 от настоящия член, в случай че процедурата за прием е свързана с одобрена приемаща организация, както е посочено в членове 9 и 15, решението по окомплектованото заявление се взема възможно най-бързо, но най-късно в рамките на 60 дни.
3. Ако информацията или документите, представени в подкрепа на заявлението, са непълни, компетентните органи уведомяват заявителя в разумен срок за изискваната допълнителна информация и определят разумен краен срок за представянето ѝ. Срокът, предвиден в параграф 1 или 2, спира да тече, докато компетентните органи получат изискваната допълнителна информация. Ако допълнителната информация или документи не бъдат представени в рамките на срока, заявлението може да бъде отхвърлено.
4. Мотивите за решение, с което дадено заявление се обявява за недопустимо или се отхвърля, или за отказ за подновяване на разрешението се предоставят на заявителя в писмена форма. Мотивите за решение, с което се отнема разрешение, се предоставят на гражданина на трета държава в писмена форма. Мотивите за решение, с което се отнема разрешение, могат да бъдат предоставени в писмена форма и на приемащата организация.

5. Всяко решение, с което дадено заявление се обявява за недопустимо или се отхвърля, за отказ за подновяване или за отнемане на разрешението подлежи на обжалване в съответната държава членка в съответствие с националното право. В писменото уведомление се посочват съдът или административният орган, пред който може да се подаде жалба, както и срокът за подаване на жалбата.

Член 35

Прозрачност и достъп до информация

Държавите членки създават условия за лесен достъп на заявителите до информацията относно всички документни доказателства, необходими за подаването на заявление, и до информацията относно условията за влизане и пребиваване, включително правата и задълженията на гражданите на трети държави, попадащи в обхвата на настоящата директива, и на членовете на семействата им, когато е приложимо, както и съответните процедурни гаранции. Това включва, когато е приложимо, информация за размера на средствата, достатъчни за един месец, включително на необходимите средства, достатъчни за покриване на разходите за следване или стаж, без да се засяга правилото за разглеждане на всеки случай поотделно, както и на приложимите такси.

Компетентните органи във всяка държава членка публикуват списъци на одобрените приемащи организации за целите на настоящата директива. След всяка промяна в тези списъци възможно най-скоро се публикуват техни актуализирани версии.

Член 36

Такси

Държавите членки могат да изискват от гражданите на трети държави, включително, когато е приложимо — от членовете на техните семейства, или от приемащите организации да заплащат такси за обработването на уведомления и заявления в съответствие с настоящата директива. Нивото на тези такси не трябва да бъде непропорционално или прекомерно високо.

ГЛАВА VIII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 37

Сътрудничество между звената за контакт

1. Държавите членки определят звена за контакт, които си сътрудничат ефективно и отговарят за получаването и предаването на информацията, необходима за прилагането на членове 28—32. Държавите членки дават предимство на обмена на информация чрез електронни средства.
2. Всяка държава членка информира останалите държави членки чрез националните звена за контакт, посочени в параграф 1:
 - а) относно процедурите, прилагани към мобилността съгласно членове 28—31;
 - б) дали тази държава членка позволява единствено прием на студенти и научни работници чрез одобрени научноизследователски организации или висши училища;
 - в) относно многостранните програми за студенти и научни работници, включващи мерки за мобилност, и споразуменията между две или повече висши училища.

Член 38**Статистика**

1. Държавите членки съобщават на Комисията статистически данни за броя разрешения, издадени за целите на настоящата директива, и уведомленията, получени съгласно член 28, параграф 2 или член 31, параграф 2, както и, доколкото е възможно, за броя граждани на трети държави, чиито разрешения са били подновени или отнети. По същия начин се предоставят статистически данни относно приетите членове на семейства на научни работници. Тези статистически данни трябва да са разбити по гражданство и, доколкото е възможно, по срока на валидност на разрешенията.
2. Статистическите данни, посочени в параграф 1, се отнасят до референтни периоди от една календарна година и се съобщават на Комисията в срок от шест месеца след края на референтната година. Първата референтна година е 2019.
3. Статистическите данни, посочени в параграф 1, се съобщават в съответствие с Регламент (ЕО) № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾.

Член 39**Докладване**

Периодично и за първи път до 23 май 2023 г. Комисията представя доклад на Европейския парламент и Съвета за прилагането на настоящата директива в държавите членки и предлага, когато това е целесъобразно, необходимите изменения.

Член 40**Транспониране**

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите актове и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 23 май 2018 г.. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Те включват също така уточнение, че позоваванията в съществуващите закони, подзаконови и административни разпоредби на директивите, отменени с настоящата директива, се считат за позовавания на настоящата директива. Условиата и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното право, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 41**Отмяна**

Директиви 2004/114/ЕО и 2005/71/ЕО се отменят за държавите членки, обвързани от настоящата директива, считано от 24 май 2018 г., без да се засягат задълженията на държавите членки относно сроковете за транспониране в националното право на тези директиви, посочени в част Б от приложение I към настоящата директива.

За обвързаните от настоящата директива държави членки позоваванията на отменените директиви се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблиците на съответствие в приложение II.

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. относно статистиката на Общността за миграцията и международната закрила и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 311/76 на Съвета относно изготвяне на статистика за чуждестранните работници (ОВ L 199, 31.7.2007 г., стр. 23).

Член 42

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила в деня след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 43

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Страсбург на 11 май 2016 година.

За Европейския парламент
Председател
M. SCHULZ

За Съвета
Председател
J.A. HENNIS-PLASSCHAERT

—

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Част А

Отменени директиви

(посочени в член 41)

Директива 2004/114/ЕО на Съвета (ОВ L 375, 23.12.2004 г., стр. 12)

Директива 2005/71/ЕО на Съвета (ОВ L 289, 3.11.2005 г., стр. 15)

Част Б

Срокове за транспониране в националното право и начални дати на прилагане

(посочени в член 41)

Директива	Срок за транспониране	Начална дата на прилагане
2004/114/ЕО	12.1.2007 г.	
2005/71/ЕО	12.10.2007 г.	

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Таблицы на съответствието

Директива 2004/114/ЕО	Настоящата директива
Член 1, буква а)	Член 1, буква а)
Член 1, буква б)	—
—	Член 1, буква б)
Член 2, уводна част	Член 3, уводна част
Член 2, буква а)	Член 3, точка 1
Член 2, буква б)	Член 3, точка 3
Член 2, буква в)	Член 3, точка 4
Член 2, буква г)	Член 3, точка 5
—	Член 3, точка 6
Член 2, буква д)	Член 3, точки 11 и 13
Член 2, буква е)	Член 3, точка 7
Член 2, буква ж)	Член 3, точка 22
—	Член 3, точка 8
—	Член 3, точка 12
—	Член 3, точки 14 — 21
—	Член 3, точки 23 и 24
Член 3, параграф 1	Член 2, параграф 1
Член 3, параграф 2, букви а) — г)	Член 2, параграф 2, букви а) — г)
Член 3, параграф 2, буква д)	—
—	Член 2, параграф 2, букви д) — ж)
Член 4	Член 4
Член 5	Член 5, параграф 1
—	Член 5, параграфи 2 и 3
—	Член 6
Член 6, параграф 1, букви а) — в) и д)	Член 7, параграф 1, букви а) — г)
Член 6, параграф 1, буква г)	Член 7, параграф 6
Член 6, параграф 2	—
—	Член 7, параграфи 2 и 3
Член 7, параграф 1, уводна част	Член 11, параграф 1, уводна част
Член 7, параграф 1, буква а)	Член 11, параграф 1, буква а)
Член 7, параграф 1, буква б)	Член 7, параграф 1, буква д) и член 11, параграф 1, буква г)
Член 7, параграф 1, буква в)	Член 11, параграф 1, буква в)
Член 7, параграф 1, буква г)	Член 11, параграф 1, буква б)

Директива 2004/114/ЕО	Настоящата директива
Член 7, параграф 2	Член 11, параграф 2
—	Член 11, параграф 3
Член 8	Член 31
Член 9, параграфи 1 и 2	Член 12, параграфи 1 и 2
Член 10, уводна част	Член 13, параграф 1, уводна част
Член 10, буква а)	Член 13, параграф 1, буква а)
—	Член 13, параграф 1, буква б)
Член 10, буква б)	Член 7, параграф 1, буква д) и член 13, параграф 1, буква в)
Член 10, буква в)	Член 13, параграф 1, буква г)
—	Член 13, параграф 1, букви д) и е)
—	Член 13, параграфи 2 — 4
Член 11, уводна част	Член 14, параграф 1, уводна част
Член 11, буква а)	Член 14, параграф 2
Член 11, буква б)	Член 14, параграф 1, буква а)
—	Член 14, параграф 1, буква б)
Член 11, буква в)	Член 14, параграф 1, буква в)
Член 11, буква г)	Член 14, параграф 1, буква г)
Член 12, параграф 1	Член 18, параграф 2
Член 12, параграф 2	Член 21, параграф 2, буква е)
Член 13	Член 18, параграф 4
Член 14	Член 18, параграф 6
Член 15	Член 18, параграф 7
—	Член 18, параграфи 3, 5, 8 и 9
—	Членове 16, 17 и 19
Член 16, параграф 1	Член 21, параграф 1, букви а) и б)
—	Член 21, параграф 1, букви в) и г)
Член 16, параграф 2	Член 21, параграф 4
—	Член 21, параграф 2, букви а) — д)
—	Член 21, параграф 3
—	Член 21, параграфи 5 — 7
—	Член 22, параграфи 3 и 4
Член 17, параграф 1, първа алинея, първо изречение	Член 24, параграф 1
Член 17, параграф 1, първа алинея, второ изречение	Член 24, параграф 3
Член 17, параграф 1, втора алинея	Член 24, параграф 2
Член 17, параграф 2	Член 24, параграф 3
Член 17, параграфи 3 и 4	—
—	Член 24
—	Член 27

Директива 2004/114/ЕО	Настоящата директива
—	Член 30
—	Членове 32 и 33
Член 18, параграф 1	Член 34, параграф 1
—	Член 34, параграф 2
Член 18, параграфи 2, 3 и 4	Член 34, параграфи 3, 4 и 5
Член 19	—
—	Член 35, първа алинея
Член 20	Член 36
—	Членове 37 и 38
Член 21	Член 39
Членове 22 — 25	—
—	Членове 40 — 42
Член 26	Член 43
—	Приложения I и II

Директива 2005/71/ЕО	Настоящата директива
Член 1	Член 1, буква а)
Член 2, уводна част	Член 3, уводна част
Член 2, буква а)	Член 3, точка 1
Член 2, буква б)	Член 3, точка 9
Член 2, буква в)	Член 3, точка 10
Член 2, буква г)	Член 3, точка 2
Член 2, буква д)	Член 3, точка 22
Член 3, параграф 1	Член 2, параграф 1
Член 3, параграф 2, буква а)	Член 2, параграф 2, буква а)
Член 3, параграф 2, буква б)	—
Член 3, параграф 2, буква в)	Член 2, параграф 2, буква б)
Член 3, параграф 2, буква г)	—
Член 4	Член 4
Член 5, параграф 1	Член 9, параграф 1
Член 5, параграф 2	Член 9, параграф 2
Член 5, параграф 3	Член 8, параграф 2
Член 5, параграф 4	Член 10, параграф 7
Член 5, параграф 5	Член 35, втора алинея
Член 5, параграф 6	Член 9, параграф 3
Член 5, параграф 7	Член 10, параграф 8

Директива 2005/71/ЕО	Настоящата директива
Член 6, параграф 1	Член 10, параграф 1
—	член 10, параграф 2
Член 6, параграф 2, буква а)	Член 10, параграф 4
Член 6, параграф 2, буква б)	Член 7, параграф 1, буква д)
Член 6, параграф 2, буква в)	Член 7, параграф 1, буква в)
Член 6, параграф 2, буква г)	Член 10, параграф 3
Член 6, параграф 3	—
Член 6, параграфи 4 и 5	Член 10, параграфи 5 и 6
Член 7, параграф 1, буква а)	Член 7, параграф 1, буква а)
Член 7, параграф 1, буква б)	Член 8, параграф 1
Член 7, параграф 1, буква в)	Член 8, параграф 2
Член 7, параграф 1, буква г)	Член 7, параграф 6
Член 7, параграф 1, последна алинея	—
Член 7, параграф 2	—
Член 7, параграф 3	Член 5, параграф 3
Член 8	Член 18, параграф 1
Член 9	Член 26
Член 10, параграф 1	Член 21, параграф 1, букви а), б) и г)
Член 10, параграф 2	Член 21, параграф 4
Член 11, параграфи 1 и 2	Член 23
Член 12	Член 22, параграфи 1 и 2
Член 13	Членове 28 и 29
Член 14, параграф 1	Член 7, параграф 5
Член 14, параграфи 2 и 3	Член 7, параграф 4
Член 14, параграф 4	Член 5, параграф 3
Член 15, параграф 1	Член 34, параграф 1
—	Член 34, параграф 2
Член 15, параграф 2	Член 34, параграф 3
Член 15, параграф 3	Член 34, параграф 4
Член 15, параграф 4	Член 34, параграф 5
Член 16	Член 39
Членове 17 — 20	—
Член 21	Член 43